

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 17 Januari 1884.

En ny handels- och en ny sjöfartstraktat hafva den 15 Mars i Madrid blifvit afslutade mellan de förenade rikena och Spanien. Kongl. Maj:ts ratifikation å förenämnda traktater är gifven den 12 Juni och den 7 Juli utvexlad emot Konungens af Spanien ratifikation.

Nya handels- och sjöfartstraktater med Spanien.

Sedan den mellan de förenade rikena och Turkiet gällande handels- och sjöfartstraktat blifvit från turkisk sida uppsagd, hafva underhandlingar inledts med Turkiet om afslutande af en ny handels- och sjöfartstraktat.

Underhandlingar med Turkiet om afslutande af ny handels- och sjöfartstraktat.

Med Japan hafva under året pågått underhandlingar angående revision af den mellan de förenade rikena och bemälda land gällande vänskaps-, handels- och sjöfartstraktat.

Underhandlingar med Japan om revision af gällande vänskaps-, handels- och sjöfartstraktat.

Den 16 Juli är i Stockholm utfärdad en deklaration mellan de förenade rikena och Siam rörande regleringen af handeln med spritvaror i sist-nämnda land.

Deklaration angående regleringen af handeln med spritvaror i Siam.

Genom en deklaration, undertecknad i Stockholm den 13 Oktober, hafva åt svenske och norske samt engelske handelsresande ömsesidigt tillförsäkrats vissa förmåner i afseende på varuprofs tullbehandling.

Deklaration med England om tullbehandling af varuprof, som medföras af handelsresande.

En deklaration mellan de förenade rikena och Danmark angående understöd i vissa fall åt nödstälde sjömän är undertecknad i Köpenhamn den 10 Augusti.

Deklaration med Danmark angående understöd åt nödstälde sjömän.

2 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Deklaration Med anledning af vissa förändringar, som blifvit införda i det i Italien
med Italien gällande skeppsmätningssystem, har den 28 Mars i Rom blifvit undertecknad
om erkän- en ny deklARATION mellan de förenade rikena och bemälda land angående
nande af mät- ömsesidigt erkännande af mätbref.
bref.

Konvention En konvention angående ömsesidigt utlemnande af förbrytare är mellan
med Luxemb- de förenade rikena och Luxemburg afslutad i Berlin den 21 Juli och af
burg om ut- Kongl. Maj:t ratificerad den 21 December.
lemnande af
förbrytare.

Deklaration Den 29 Augusti är i Stockholm utfärdad en deklARATION rörande utvex-
med Tyskland lingen af paketpostförsändelser mellan Sverige och Tyskland.
rörande utvex-
ling af paket-
postförsän-
delser.

Anslutningar Kapkolonien har vunnit inträde i verldspostföreningen, hvarjemte Bul-
till verldspost- garien anslutit sig till det i Paris den 1 Juni 1878 träffade internationella
föreningen
samt till det aftal angående utvexling af bref med angifvet värde.
internationella
aftalet om ut-
vexling af bref
med angifvet
värde.

Anslutningar Genom särskilda diplomatiska akter hafva Siam samt Österrike-Ungern
till internationel för Bosnien och Herzegovina biträdt den i London den 22 Oktober 1875 af-
nel telegraf- slutade internationella telegrafkonvention, hvartill äfven anslutit sig »The West
konvention. India and Panama Telegraph Company».

Förslag till en Vid en i Paris under loppet af sistlidne höst församlad konferens, hvari
internationel de förenade rikena genom ombud deltagit, har blifvit utarbetadt ett förslag
konvention om till en internationel konvention angående skydd för undervattenskablar.
skydd för un-
dervattens-
kablar.

Regleringar Kongl. Maj:t har den 13 Juli beslutat indragning af konsulatet i Kiel,
inom konsuls- hvarjemte ny reglering blifvit den 20 Augusti fastställd för konsulatet i Lybeck.
väsendet.

Utsända Under den 23 November har Kongl. Maj:t åt en med de förenade rikenas
med fregatten handels- och sjöfartsförhållanden förtrogen person uppdragit att medfölja fre-
Vanadis af en gatten Vanadis under dess expedition, för att verkställa inspektion af de svenska
konsulat- och norska konsulaten samt inhemta underrättelser rörande de förenade rikenas
inspektör. handels- och sjöfartsförhållanden i de utomeuropeiska länder, hvilka af fre-
gatten komma att besökas och der svensk och norsk beskickning ej finnes an-
ställd.

Kongl. Maj:t har den 4 Juni för de förenade rikenas del bifallit öfverflyttandet på de af franska regeringen i regentskapet Tunis inrättade domstolarne af den främmande magters konsuler derstädes enligt kapitulationerna tillkommande domsrätt i vissa mål.

Upphäfande af konsularjurisdiktionen i Tunis.

Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1881 har blifvit afgifven och i vanlig ordning till trycket befordrad.

Chefens för Justitiedepartementet embetsberättelse.

Sedan den i berättelsen till senaste Riksdag omförmälda komité för utarbetande af förslag till lagbestämmelser angående de svenske lapparne till Kongl. Maj:t öfverlemnadt förslag till förordningar dels angående de svenske lapparne och de bofaste i Sverige och dels angående renmärken, hafva Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län, efter det vederbörande blifvit hörde, afgifvit infordrade underdåniga yttranden öfver ifrågavarande förslag; hvarefter Kongl. Maj:t deröfver infordrat Högsta Domstolens underdåniga utlåtande.

Förslag till förordning angående de svenske lapparne och de bofaste i Sverige m. m.

Efter det i anledning af Riksdagens framställning Nya Lagberedningen afgifvit infordradt yttrande, huruvida skäl kunde förefinnas att förändra lydelsen af de i hittills gällande rättegångsordning föreskrifna eders begynnelse- och slutord, har Högsta Domstolens utlåtande infordrats öfver ett i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Lagberedningen hemställt affattadt förslag till förordning angående förändrade bestämmelser rörande ordalagen vid edgångs fullgörande.

Om förslag till förordning angående förändrade bestämmelser rörande ordalagen vid edgångs fullgörande.

För att bereda minskning af den hos Svea Hofrätt uppkomna balans af instämnda och väddade mål har Kongl. Maj:t tillåtit nämnda hofrätt att fortfarande till 1884 års slut arbeta å en afdelning utöfver det å stat bestämde antal divisioner.

Tillökning af divisionernas antal i Svea Hofrätt.

På grund af gjord framställning har ordning blifvit fastställd för val af borgmästare i Upsala.

Ordning för val af borgmästare.

Efter vederbörandes förslag äro föreskrifter meddelade angående ny organisation dels af poliskammaren i Göteborg, i sammanhang hvarmed instruktioner för polismästaren och polisdomaren i nämnde stad blifvit utfärdade, dels ock af rådstufvurätten och magistraten i Östersund; hvarjemte ny lönestat för magistraten och rådstufvurätten i Upsala blifvit af Kongl. Maj:t fastställd.

Organisation af poliskammare m. m.

Särskilda
tingslags och
och härads
förening till
ett tingslag.

Med tillämpning af föreskrifterna i Kongl. förordningen den 17 Maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting, är förordnat, att Stockholms läns vestra domsaga, bestående af Erlinghundra, Seminghundra, Långhundra och Vallentuna härad, skall utgöra ett tingslag med tingsställe vid Kimsta; och har tillika föreskrifvits att denna förening skall träda i verket vid den tid, som, efter det de för tingsstadens anordnande erforderliga åtgärder blifvit vidtagna, kommer att af Kongl. Maj:t bestämmas.

Efter det, på sätt i berättelsen till senaste Riksdag omförmäldes, Kongl. Maj:t förordnat att Upsala läns norra domsaga, bestående af Norunda härad samt Vendels, Tierps, Vesslands och Elfkarleby, Löfsta, Films och Danne-mora samt Olands tingslag, skall utgöra ett tingslag med tingsställe vid Örbyhus jernvägsstation eller i närheten deraf, har förenämnda reglering trädt i verket från 1884 års början.

På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t förordnat att Åkerbo, Bankekind och Hanekinds härad skola utgöra ett tingslag med tingsställe i Linköping; och har tillika föreskrifvits att denna förening skall träda i verket vid den tid, som, efter det nödiga förberedande åtgärder blifvit vidtagna, kommer att af Kongl. Maj:t bestämmas.

Delning af
domsaga.

Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts nådiga framställning om anvisande af erforderliga medel för genomförande af Vesterbottens södra domsagas delning i två domsagor på det sätt, att en domsaga, kallad Vesterbottens södra, skulle omfatta Nordmalings och Bjurholms, Umeå samt Degerfors tingslag och en, kallad Vesterbottens vestra, omfatta Lycksele och Åsele lappmarkers tingslag, har ifrågavarande reglering från början af år 1884 trädt i verket; i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t förordnat, att inom hvarje af förenämnda tingslag årligen skall hållas två lagtima ting.

Angående in-
rättande af en
arbetsanstalt
för straffade
försvarslöse
ynglingar.

På derom af Fångvårdsstyrelsen gjord framställning har Kongl. Maj:t medgifvit, att vid Nya Varfvet må anordnas en arbetsanstalt för svarslöse ynglingar intill en ålder af 21 år.

Förändringar
i landets judi-
ciella, admini-
strativa och
ecklesiastika
indelning.

För undanrödjande af åtskilliga väsentliga olägenheter i landets judiciella, administrativa och ecklesiastika indelning har Kongl. Maj:t, uppå gjorda framställningar, förordnat, att hemmanet Svartlund N:o 1, $\frac{5}{64}$ mantal, $\frac{1}{32}$ mantal af hemmanet Johannisberg N:o 1 om $\frac{1}{3}$ mantal samt nybygggena Friheten och Carolinelund skola från och med 1884 i judicielt hänseende förläggas från Lycksele lappmarks tingslag och Vesterbottens södra domsaga till Malå och Norsjö tingslag samt Vesterbottens norra domsaga; att hemmanet Eknön

N:o 1 om 2 mantal skall från och med 1884 i judicielt hänseende förläggas från Stegeborgs skärgårds tingslag till Hammarkinds tingslag; att Öja sockerbruk med dertill hörande jordområde skall i judicielt hänseende vara förenadt med staden Ystad samt alltså lyda under dess rådstufvurätt och magistrat; att lägenheten Stegeholmen N:o 2 eller Slottsholmen skall vid 1885 års början i judicielt, administrativt och ecklesiastiskt hänseende skiljas från Lofta socken och Norra Tjusts härad samt ur landets jordebok och kronoräkenskaper uteslutas och i stället förenas med staden Vestervik; samt att Tärendö kapellförsamling skall öfverflyttas med 1884 års ingång i administrativt hänseende från Pajala tingslags länsmansdistrikt till Korpilombolo tingslags länsmansdistrikt och med 1885 års ingång i judicielt hänseende från Pajala tingslag till Korpilombolo tingslag äfvensom från och med år 1885 i kommunalt hänseende skiljas från Pajala socken och bilda egen kommun.

Under nedannämnde dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande, af Kongl. Lagförordningar. Maj:t föreslagna och af Riksdagen antagna författningar, nemligen:

- 1883 den 13 April: förordning angående förlagsinteckning;
- » » » förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § handelsbalken;
- » » » förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;
- » » » förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ konkurslagen den 18 September 1862;
- » den 6 Juni: förordning rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge;
- » » » förordning angående förändrad lydelse af 30 och 148 §§ strafflagen för krigsmagten den 7 Oktober 1881;

och har Kongl. Maj:t, med bifall till Riksdagens förslag, låtit förordningar utfärdas, dels den 10 Januari 1883 angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877 och dels den 26 Oktober 1883 angående tillsättning af presterliga tjänster; hvarjemte Kongl. Maj:t låtit under den 11 Maj utfärda kungörelse angående ändrad lydelse af 6, 7 och 14 §§ i den för Kongl. Maj:ts och Rikets Svea och Göta Hofrätter samt Hofrätt öfver Skåne och Blekinge den 17 November 1876 fastställda arbetsordning.

Arméns vapen-
öfningar.

Arméns vapenöfningar hafva år 1883 omfattat:

vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, hvarjemte rekrytbildningen under hela eller större delen af året fortgått, samt skolor, afsedda för underbefälsbildningen, varit i verksamhet under den del af året, som icke sammanfallit med exercistiden;

vid indelta infanteriet och Vermlands fältjägarcorps: rekrytmöte i 50 dagar, förberedande korpralskola i 50 dagar vid de till tredje, fjerde och femte militärdistriktet hörande regementen och corpser, officersmöte i 6 dagar, befälsmöte i 10 dagar, skjutmöte i 8 dagar, timmermansöfningar i 30 dagar, regementsmöte i 20 dagar samt korpralskola i 100 dagar;

vid indelta kavalleriet: rekryt- och remontmöte i 100 dagar vid Skånska husar- och dragonregementena i tvenne omgångar samt vid nämnda regementen och Smålands husarregemente ett extra remontmöte i 100 dagar, förberedande korpralskola i 100 dagar, officersmöte i 6 dagar, befälsmöte i 10 dagar, skjutmöte i 8 dagar, regementsmöte i 20 dagar, squadrons möten till fot i 3 dagar samt korpralskola i 90 dagar; och

med beväringsmanskapet: två möten, hvartdera i 15 dagar.

Indelta arméns
korpralskolor.

Till infanterikorpralskolan å Karlsborg hafva såsom elever varit beordrade 362 man och till kavallerikorpralskolan i Stockholm 37 man.

Volontär-
skolor.

Till infanterivolontärskolan å Karlsborg, som började den 11 sistlidne Juli och kommer att fortgå till slutet af nästkommande Maj månad, äro såsom elever beordrade 310 volontärer. Till kavallerivolontärskolan i Stockholm, som fortgår under samma tid, äro såsom elever beordrade 23 volontärer. Vid lifgardesregementena och Kronprinsens husarregemente pågå jemväl volontärskolor.

Fälttjänst-
öfningar.

Fälttjänstöfningar, gemensamma för trupper af alla vapen, hafva hållits under senare hälften af årets regementsmöten under en tid af 3 dagar med första militärdistriktets trupper, i hvilka öfningar jemväl det nämnda trupper tillhörande beväringsmanskapet deltagit.

Fältöfningar.

Fältöfningar hafva under sommaren varit anordnade för officerare af kavalleriet, för officerare af alla vapen vid första, fjerde och femte militärdistriktet, för till staben hörande officerare vid arméns samtliga regementen och corpser, hvarjemte officerare af infanteriet varit beordrade till fortifikationens fält-

Kommende-
ring ur armén.

Ur första och andra militärdistriktens indelta infanteriregementen och corps hafva utgått kommenderingar såsom garnisonsförstärkning i Karlskrona.

De för officerares utbildning afsedda skolor hafva fortgått enligt samma plan som under föregående år, och hafva till dessa skolor under förlidet år varit beordrade:

till skjutskolan.....	43 officerare
» gymnastiska centralinstitutet	33 »
» ridskolan, i kavallerikursen.....	14 »
» i infanterikursen.....	4 »
» krigshögskolan.....	26 »
» artilleri- och ingenjörhögskolan	29 »

Vid allmänna garnissonssjukhuset i Stockholm har en militärläkarekurs varit anordnad under 4 månader, och hafva till genomgående af denna kurs varit beordrade 5 läkare, hvarjemte 5 officerare under en månad i kursen deltagit.

Från krigsskolan hafva under år 1883 utexaminerats 41 elever samt såsom elever dit beordrats 41 sergearter ur arméns regementen och corpser.

Vid veterinärinstitutet i Stockholm och vid Alnarps landtbruksinstitut hafva under 3 månader förlidet år lärokurser i hofbeslagskonst varit anordnade för manskap af kavalleriet och fortifikationen, hvarvid undervisning meddelats åt 14 man. Till de kurser, som togo sin början den 1 sistlidne Oktober och komma att fortgå till slutet af nästkommande Mars månad, äro beordrade 15 man.

Till utbildande af sjukvårdsmanskap hafva 3 särskilda lärokurser, hvardera om 4 månader, under det förflutna året varit anordnade vid garnisons-sjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, till hvilka lärokurser varit beordrade tillsammans 78 man.

Utom det antal officerare, som under sommaren varit beordrade att utföra topografiska mätningar, hafva till tjenstgöring vid generalstabens särskilda afdelningar varit kommenderade 17 officerare ur arméns regementen och corpser, af hvilka officerare 13 fortfarande äro vid generalstaben tjenstgörande.

I landtförsvarets ärenden hafva under sistlidet år 19 officerare med understöd af statsmedel vistats utom riket, af hvilka 5 längre eller kortare tid varit anstälde vid utländska arméer.

Krigsbefälet, så organiseradt som i nådiga förordningen och reglementet angående styrelsen och förvaltningen af arméns pensionskassa finnes bestämdt, har varit i hufvudstaden församladt från den 8 Oktober till den 23 November,

vid hvilket sammanträde krigsbefälet för sin del antagit de vilkor, som af Riksdagen blifvit fästade vid beviljande af statsbidrag till arméns nya enke- och pupillkassa.

Komitéeer. Den svensk-norska komité, som den 21 December 1880 förordnades för att utarbeta förslag till de bestämmelser i de svenska och norska arméernas tjänstgöringsreglementen, hvilka böra vara för de nämnda arméerna gemensamma, har under större delen af året varit i verksamhet i Stockholm, men ännu icke afslutat sina arbeten.

Från komitén för ordnande af den militära helsovården, hvars arbeten enligt uppgjord plan fortgå, har inkommit förslag till förändringar i arméns provianteringsstater.

Skarpskytteväsendet. Af de frivilliga skarpskytteföreningarne antagas 120 med tillsammans 13,231 medlemmar ännu vara i verksamhet. Understöd från anslaget till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande har under året utgått till 59 skarpskytteföreningar och 8 skyttegillen med tillhopa 10,420 medlemmar.

För de skytteföreningar, som sålunda varit i åtnjutande af statsanslag, har derjemte, enligt af chefen för Landtförsvarsdepartementet utfärdadt reglemente, under sommaren anordnats dels gemensamma täflingsskjutningar länsvis och dels allmän täflingsskjutning i hufvudstaden för de 20 skyttar, som vid täflingarne inom länen uppnått högsta pointtalen.

Fästningsartilleriet. För fästningsartilleriet har anskaffats 150 stycken 23 cm. kartescher. Förändrings- och kompletteringsarbeten å materielen, i enlighet med senaste artilleri-komités förslag, pågå, allt vid verkstäder inom landet.

Positionsartilleriet. För positionsartilleriet har vid verkstäder och bruk inom landet tillverkats:
7 stycken 12 cm. ammunitions- och redskapsvagnar;
en 12 cm. mantelkanon;
en 12 cm. lavett;
en 15,5 cm. lavett;
utredning till ett 12 cm. batteri;
220 stycken 15,5 cm. granatkartescher och
120 stycken 12 cm. öfningsgranatkartescher.

Under arbete äro: hos firman Krupp i Essen: tolf 12 cm. mantelkanoner och åtta 15,5 cm. haubitser; vid verkstäder och bruk inom landet: en 15,5 cm. haubits, 35 stycken 12 cm. ammunitions- och redskapsvagnar, 12 stycken 12 cm. lavetter, utredning till fem 12 cm. batterier, 1,000 stycken 12 cm. granatkartescher och 200 stycken 15,5 cm. massiva projektiler.

För fältartilleriet har vid verkstäder inom landet utförts följande arbeten: Fältartilleriet.

48 stycken 8 cm. ammunitionsvagnar;
rid-, anspanss- och stallpersedlar för ett batteri;
en del utredning för tre batterier;
förändringar å framladdningsmaterielen;

hvarjemte från bruk inom landet anskaffats:

5,000 stycken 8 cm. granatkartescher och
2,000 stycken 8 cm. granater.

Under arbete äro: hos firman Krupp: 24 stycken 8 cm. kanoner; vid verkstäder inom landet: 23 stycken 8 cm. lavetter, rid-, anspanss- och stallpersedlar för tre batterier, packvagnars ändring till s. k. stelt system; samt vid bruk inom landet: 6,000 stycken 8 cm. granatkartescher.

Från Åkers krutbruk har levererats 35,000 kg. handgevärskrut och 10,000 kg. 5 mm. krut, hvartill kommer 5,750 kg. grofkornigt handgevärskrut från Torsebro krutbruk.

Krut.

Patrontillverkningen vid Mariebergs ammunitionsfabrik utgör för året:

Patrontillverkning.

3,500,000 skarpa patroner till 1867 års gevär;

720,500 lösa d:o till d:o

60,000 skarpa messingspatroner, till försök;

49,000 lösa d:o till d:o

550,000 patroner till kammargevär; och har derjemte rörtillverkningen fortgått.

Vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori har tillverkats 500 stycken 10,15 mm. repetergevär, samt dessutom gevärs- och karbindelar, gradskifvor, qvadranter och rigtningsinstrument för artilleriet, äfvensom rörkroppar för Mariebergs ammunitionsfabrik.

Karl Gustafs stads gevärsfaktori.

Under arbete äro: 1,000 repetergevär, skruf- och temperingsnycklar, samt beslagsdelar till rid-, anspanss- och stallpersedlar.

Vestra flygeln vid artillerigården i Stockholm har under året blifvit inredd för artilleristaben.

Byggnadsarbeten för artilleriet.

Vid Karlsborg har uppförts ett skjul för salpeter och vid Oscar Fredriksborg ett boställshus för tyghandverkare.

Påbyggnad af stora förrådshuset vid artillerigården i Stockholm för artilleri- och ingenjörhögskolan har under året pågått.

Barack- och stallbyggnader å Marma skjutfält samt boställshus för styresmannen vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori äro under arbete.

Arméförvaltningen har erhållit bemyndigande att, till beredande af skjut-
 Skjutplats för artilleriet. plats åt det å Vaxholm—Oscar Fredriksborg förlagda artilleridetachementet, för kronans räkning förvärfva åtskilliga i Trälhafvet och vestra Saxarfjärden belägna holmar och skär.

Sedan alla återstående byggnads- m. fl. arbeten vid nya kavalleri-etablis-
 Kavalleri-etablissemen- sementet i Helsingborg blifvit afslutade, har detta etablissement i sin helhet
 tet i Helsing- blifvit till begagnande af Kronprinsens husarregemente upplåtet.
 borg.

Vid kavalleri-etablissementet å Ladugårdsgärdet har ett exercishus af sten
 Kavalleri-etablissemen- under året blifvit uppfördt till stomme samt täckt.
 tet å Ladu-
 gårdsgärdet.

Kongl. Maj:t har under den 28 sistlidne September fastställt tabell öfver
 Bestämmelser byggnader och utrymme vid kasernetablissement, att, så vidt omständigheterna
 rörande kaser- i hvarje fall tillstädja, tjena till grund vid utarbetande af förslag till kasern-
 ner. byggnader för ständig inqvartering.

I anseende till behofvet, vid flera tillfällen, af provisionella, flyttbara sjuk-
 Sjukhusbygg- husbyggnader för armén, hafva medel blifvit anvisade till inköp af ett s. k.
 nader. Döckers sjuktält af vattentät, i träramar infattad filt, med tillhörande tre ugnar, afsedt för 12 sängar, äfvensom till utförande af en flyttbar sjukhusbarack, enligt af generalläkaren vid tyska armén, professor Esmarck angifven konstruktion, med plats för 20 sängar.

Vid Karlsborg hafva kapitalpoternen mellan linierna II och III med till-
 Karlsborgs fästning. hörande öppna bärhvalf och vingmurar, murverket å kapitaltraversen mellan linierna I och II med hela underbyggnaden samt håltraversen och genomgångshvalfvet, jemte tre från år 1882 återstående kontreeskarphvalf, blifvit, i enlighet med fastställd ritning och årets arbetsplan, fullbordade.

De sedan år 1882 återstående schaktningsarbetena vid Karlskrona befest-
 Karlskrona ningar hafva, efter det hindret för dessa arbetens utförande upphört, blifvit
 befestningar. afslutade, hvarigenom våta grafven nu erhållit sin bestämda längd af 1,200 fot med 150 fots bredd och 8 fots djup.

För generalstabens verksamhet under år 1883 redogöres som följer:
 Generalstabens verksamhet. Kommunikationsafdelningens arbeten hafva, utom vissa detaljgöromål, omfattat en på grund af förändrade mobiliserings- och jernvägsförhållanden behöflig omarbetning af arméns koncentration under viss förutsättning. Derjemte hafva af tvenne vid afdelningen tjenstgörande officerare åtskilliga stationer, hvilka kunna blifva af betydelse för etappväsendet, å jernvägslinierna i mel-

lersta delen af landet under loppet af sommaren och hösten närmare blifvit rekognoserade.

Å militärstatistiska afdelningen hafva arbetena fortgått i öfverensstämmelse med gällande stadganden och med enahanda arbetssätt som förut. En gång i hvarje vecka under vintermånaderna hafva muntliga föredrag blifvit turvis hållna af de vid afdelningen anställde subalternofficerare öfver militära förhållanden i de land, som dem ålegat att studera.

Hans Kongl. Höghet Kronprinsen har under senare delen af året tjenstgjort vid denna afdelning.

Vid krigshistoriska afdelningen hafva under året tvenne krigshistoriska uppsatser med tillhörande tabeller och marschtablåer utarbetats.

Krigsarkivet har under året tillväxt med öfver 3,200 band, och har ordnandet af detsamma fortgått enligt faststæld generalplan. Arkivet har dagligen besökts af enskilde forskare, hvilkas antal stundom uppgått till åtta.

Topografiska afdelningens arbeten hafva omfattat dels triangelmätning af första ordningen i Vesternorrlands och Jemtlands län samt af andra ordningen inom Vermlands län, hvarjemte en triangulering blifvit utförd omkring Qvicksund för grundläggning af anbefald kartläggning af denna trakt; dels ock fältmätning öfver ett område af något mer än 23 qvadratmil inom delar af Skaraborgs och Elfsborgs län, samt granskning på fältet af äldre kartor öfver angränsande delar af Jönköpings län, hvarigenom fältmätningen blifvit fullbordad å bladet Ulricehamn, hvilket blad äfven blifvit genom detaljafvägningar förseet med erforderligt antal höjdsiffror.

Under befäl och ledning af tvenne generalstabsofficerare hafva tretton officerare under fem månader erhållit undervisning i kartritning, afvägning och fältmätning.

Af generalstabens karta öfver Sverige har bladet Vestervik under året utkommit i bokhandeln.

Generalstabens fältöfningar hafva egt rum i trakten mellan Laxå, Sköfde och Karlsborg samt afsett en närmare undersökning af berörda fästnings aktiva verksamhetssfer. Under årets första månader har ett större så kalladt strategiskt krigsspel egt rum, uti hvilket utom flertalet af generalstabens officerare äfven officerare ur flottan samt intendentur- och jernvägstjenstemän äfvensom militärläkare deltagit.

Under år 1883 har Kongl. Maj:t, på föredragning af chefen för Landtför-
svarsdepartementet, utfärdat följande författningar: *den 2 Mars* kungörelse angående förändrad anordning i afseende å godtgörandet af kostnader för tjenste-
telegram i landtförsvarets angelägenheter; *den 30 November* kungörelse angående förändrad lydelse af § 8 mom. 4 och 6 samt § 16 mom. 1 i Kongl. Maj:ts
den 9 Februari 1861 utfärdade nådiga förordning angående den allmänna be-

Utfärdade författningar.

väringens mönstringar och öfningsmöten; den 14 December reglemente för arméns nya enke- och pupillkassa; förnyadt reglemente för arméns pensionskassa; samt förnyadt reglemente angående lån utur arméns pensionskassor.

Rotering. Af Kammarkollegium tid efter annan gifna utslag angående rotering af hemman, nybyggen och ökeskatter, till större delen inom Norrbottens län, hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda, och har Kongl. Maj:t låtit vid de underställda utslagen bero.

Officerare anställda i utländsk tjänst eller kommanderade utrikes. Af de 5 officerare, som under år 1882 åtnjöto tjänstledighet för anställning i utländsk örlogstjänst, hafva 3, efter slutad anställning, under år 1883 återkommit till fäderneslandet; de 2 öfrige tjänstgöra fortfarande i franska örlogsmarinen, der ytterligare en officer förlidet år erhållit anställning. Dessutom hafva varit beordrade: 1 officer till Köpenhamn för att öfvervara skjutförsök mot pansarplåt; 1 officer till England för att öfvervaka tillverkningen af och besigtiga de hos firman W. G. Armstrong, Mitchell & C:o i Newcastle upon Tyne beställda 15 cm. kanoner med uppdrag tillika att så väl på tillverkningsorten som på andra ställen i England taga kännedom om senaste tiders uppfinningar och förbättringar i artillerimaterielen; 1 officer till Fiume och Triest för att öfvervara skjutförsök med torpeder och s. k. Petruskiska sjöminor, hvarjemte sistnämnde officer erhållit uppdrag att, efter dessa skjutförsöks afslutning, afresa till England för att med firman John I. Thornycroft & C:o underhandla om beställandet af den här nedan omförmälda minbåt, hvartill nästlidna års Riksdag beviljat anslag.

Personalens öfningar till sjös. Under en tid af omkring 4 månader har expedition för öfvande af sjökrigsskolans elever företagits dels i hemlands- och dels i främmande farvatten med korvetten Saga. Korvetterna Norrköping och Eugenie hafva under ungefärligen lika lång tid varit använda för att öfva manskapet vid stationernas exercisskolor, hvarjemte å korvetten Norrköping varit kommenderade 23 aspiranter till sjökrigsskolan. Skeppsgossarnes öfning har egt rum å de därför afsedda briggar under en tid af närmare 4 månader, dervid åtskilliga hamnar i hemlandsfarvattnen blifvit besökta. I Stockholms skärgård har under 3 månaders tid en afdelning, bestående af korvetten Lagerbjelke jemte erforderligt antal minbåtar och öfrig minmateriel, varit samlad i och för minskolans öfningar, hvarjemte två kanonslupar varit stälde till vederbörande militärchefers förfogande för utförande af exercisskolornas skjutöfningar med kanoner samt för minskolornas öfningar vid stationerna i slutet af vårterminerna. En afdelning, bestående af två monitorer samt fem kanonslupar, har under en tid af vid pass 2½ månader varit samlad för utförande af krigsöfningar, hvilka afslu-

tats i Södertelje skärgård. Rekognoseringsöfningar hafva utförts dels i trakten af Furusund upp mot Öregrundsgrepen, dels från Landsort till Bråviken och dels från Karlskrona till och omkring Sandhammaren. Kanonbåten Urd har varit använd för att från Spetsbergen hemföra medlemmarne af den expedition, som för anställande af meteorologiska undersökningar varit derstädes samlad. Under senare delen af hösten har fregatten Vanadis blifvit utsänd på en jordomseglingsexpedition samt en kanonbåt till rikets vestra kust för att bistå hjälpbehöfvande fartyg m. m.

Genom ofvannämnda sjöexpeditioner har tillfälle till öfning under tiden från den 1 Oktober 1882 till samma tid år 1883 blifvit beredd för tillhoppa 2,584 officerare, underofficerare och manskap med en öfningstid af 108 dagar i medeltal för hvarje man.

Vid början af läsåret 1882—1883 utgjorde antalet kadetter i sjökrigsskolan 59, af hvilka 8 blefvo på hösten 1883 utexaminerade och till officerare vid Kongl. flottan utnämnde. Efter förutgången pröfning hafva 13 ynglingar vunnit inträde i skolan. Sjökrigsskolan.

Vid skeppsgosseskolan i Karlskrona hafva under öfningsåret 274 gossar åtnjutit undervisning, af hvilka 44 blifvit karlskrifna samt ingått i matroskompanierna. Skeppsgosseskolan.

Vid exercisskolan i Karlskrona hafva 438 man samt vid exercisskolan i Stockholm 251 man blifvit undervisade. Af dessa hafva vid förstnämnda station 260 man och vid sistnämnda station 179 man blifvit approberade. Vid Karlskrona station hafva dessutom 11 underlöjtnanter genomgått samma skolas befälsklass. Exercisskolorna.

Uti underbefälsskolan i Karlskrona har undervisning meddelats åt 82 man af matros- samt eldare- och handtverkskompanierna och vid Stockholms station åt 40 man af samma kompanier, af hvilka vid förstnämnda station approberats 58 och vid sistnämnda station 27. Underbefälsskolorna.

Undervisningen vid stationernas minskolor har begagnats af tillhoppa 12 officerare, 11 underofficerare samt 35 man af gemenskap, hvilka samtliga med undantag af 3 officerare och 6 af gemenskap approberats. Minskolorna.

Enligt inkomna berättelser från direktionerna för samtliga på allmän bekostnad inrättade navigationsskolor i riket för läsåret 1882—1883 hafva uti dessa skolor blifvit under nämnde tid inskrifne 525 elever, nemligen 363 i navigationsafdelningen, af hvilka 181 utexaminerats såsom styrmän och 102 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 162, af hvilka vid examen blif- Navigations-skolorna.

vit godkända såsom maskinister 35, såsom öfvermaskinister 3, såsom ångfartygsbefälhafvare 99 och såsom lokomotivförare 7. Dessutom hafva, utan att hafva varit såsom elever i skolorna inskrifne, 7 aflagt godkänd examen i styrmans-, 8 i sjökaptens-, 2 i maskinist-, 1 i öfvermaskinist- och 32 i ångfartygsbefälhafvare-klass. Uti den till navigationsskolan i Göteborg hörande skeppsbyggeriafdelningen hafva 6 elever varit inskrifne, af hvilka 1 åtnjutit undervisning i verkmästare- och 5 i byggmästare-klass.

Fartygsbyggnader m. m.

Med Kockums mekaniska verkstads aktiebolag har kontrakt afslutats om byggande af den nya öfningskorvetten Freja, hvars maskineri kommer att enligt kontrakt tillverkas vid Bergsunds mekaniska verkstad. En större minbåt har blifvit bestäld hos firman John I. Thornycroft & Co i England. Minöfningsfartyget Ran (f. d. Polhem) har blifvit apterad för sitt nya ändamål och två ångkranpråmar äro under nybyggnad vid Karlskrona station. Ritning till den af 1883 års Riksdag beslutade pansarbåt har blifvit fastställd och Marinförvaltningen bemyndigad att gå i författning om densammes beställning. Ångfregatten Vanadis har blifvit försedd med nya ångpannor samt i öfrigt undergått erforderlig reparation för dess nu pågående jordomseglingsexpedition. Det vid Kockums mekaniska verkstad beställda hydrauliska lavettaget till kanonbåten Eddas 27 cm. kanon är under insättning i fartyget.

Hus- och andra byggnadsarbeten m. m.

En kokhusbyggnad har blifvit uppförd invid nya båtsmanskasernen vid Stockholms station, hvarjemte vid flottans begge stationer erforderliga reparationsarbeten å hus och byggnader blifvit utförda.

Artilleriemateriel, projektiler, krut m. m.

För flottans räkning hafva under år 1883 anskaffats: en 12 cm. kanon, två 45 mm. kanoner med ammunition, 100 stycken 27 cm. granater och 620 stycken 12 cm. granater, hvarjemte 40 stycken 15 cm. försöksgranater blifvit tillverkade.

Under arbete äro: sex stycken 15 cm. kanoner äfvensom ett helkursörlavettage för dylika kanoner hos firman W. G. Armstrong, Mitchell & Co i Newcastle upon Tyne, tio stycken 8 cm. kanoner hos aktiebolaget Bofors-Gullspång samt 192 stycken 7 cm. granater vid Finspongs bruk.

Vid Torsebro krutbruk har för flottans räkning tillverkats 50,000 kg. 35 mm. krut genom omarbetning af äldre styckekrut. Dessutom hafva anskaffats 1,900 kg. prismatiskt krut och 6,000 stycken patroner till 25 mm. kulsprutor.

Sjökarteverket.

Under år 1883 hafva sjömätningar blifvit utförda i Östergötlands skärgård från södra Finnö, Emtö med flere ställen i sydlig rigtning till en linie öfver Ålöarne utanför Valdemarsvik, Björkskär, Svartbåden och söder om Härads-skär äfvensom i viken vid Valdemarsvik nordvest om Lilla Ålö, omfattande en areal af 4,6 geografiska kvadratmil.

Under samma år hafva i koppar graverats: en karta öfver södra delen af Östersjön i skalan 1:550,000; en öfver Mecklenburgska bugten i skalan 1:200,000; och en öfver Skagerack i skalan 1:300,000. Å sjökarteverkets koppartryckeri hafva 8,200 stycken sjökort samt 1,000 stycken tilläggsblad blifvit tryckta. Enligt senast afgifna redovisning hafva 6,596 sjökort, 16 seglingsbeskrifningar och 234 exemplar af arbetet »Underrättelser för sjöfarande», af hvilket arbete 30:de häftet under året utkommit, blifvit försålda, hvarjemte till flottan med flere blifvit kostnadsfritt utlemnade 409 sjökort och 107 exemplar af ofvan nämnda arbete.

Vid utgången af år 1883 lydde under nautisk-meteorologiska byrån 19 stationer, vid hvilka meteorologiska observationer i större omfång utfördes, 20 nederbördsräkningsstationer och 16 hydrografiska observationsstationer. Väderleksböcker hafva inlemnats från 8 örlogsfartyg samt meteorologiska loggböcker från 3 örlogs- och 15 handelsfartyg.

Nautisk-meteorologiska byrån.

Med anledning af en från »the meteorological office» i London gjord framställning om önskvärdheten af att för tiden från den 1 Augusti 1882 till den 1 September 1883 erhålla så stort meteorologiskt observationsmateriel som möjligt öfver norra atlantiska oceanen, har byrån ur de till densamma inlemnade meteorologiska loggböcker låtit göra för ändamålet erforderliga utdrag, hvilka blifvit till nämnde institution afsända.

Åtskilliga för byråns behof erforderliga instrument hafva, med anlitande af derför anvisadt anslag, upphandlats, hvarjemte för särskildt beviljade medel anskaffats en del hydrografiska och meteorologiska instrument, afsedda att användas vid observationer ombord å fregatten *Vanadis* under dess nu pågående jordomsegling. Byråns bibliotek har under året blifvit tillökadt med flera värdefulla arbeten, utgifna och öfverlemnade af åtskilliga vetenskapliga institutioner.

Nya fyrplatser med fast aflönad betjening hafva under året anordnats: å Lots- och fyr-
Ölands sydöstra kust vid Segersta, å Skånes södra kust vid Smyge huk, på inrättningen
Islandsberg på sydvästra delen af Skaftölandet, Bohuskusten, på Klöfskär i med lifrädd-
Sotefjorden, likaledes å Bohuskusten, samt på Gotska Sandöns sydöstli- ningsanstal-
gaste udde. terna.

Det förut i Öregrundsgrepen förlagda fyrskeppet har under året varit utlagdt vid det norr om Gotska Sandön belägna undervattensgrundet Kopparstenarne. Å detta fyrskepps förra plats i Öregrundsgrepen utlades i stället en i form af ett fyrfartyg konstruerad lys- och klock-boj.

På 33 ställen kring Sveriges kuster och i Mälaren hafva uppförts mindre ledfyrrar, hvilkas vård och skötsel ombesörjas af vaktare, anstälde medelst kontrakt mot årligt arfvode.

Mistsirénstationer hafva anordnats på vestkusten vid Nidingens, Vinga och Måseskärs fyrplatser, af hvilka dock den sistnämnda, ehuru uppstald på sin plats, icke hunnit till årets slut blifva fullt färdig till begagnande.

Kyrkesunds lotsplats på ön Tjörn i Bohus län har under året indragits såsom obehöffig.

Faluddens lifräddningsstation på Gotland har förändrats från fullständig station till libåtstation, hvaremot en ny raketstation inrättats i Visby.

Genom Kongl. kungörelsen den 9 November 1883 har förordnats, att den genom kungörelsen den 17 November 1882 stadgade fyr- och båkafgift skall från och med den 1 Januari 1884 tills vidare nedsättas med tio procent.

Rotering. Af Kammarkollegium utfärdade utslag angående rotering af åtskilliga hemman och lägenheter i Kalmar och Vesternorrlands län hafva i enlighet med gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda, och har Kongl. Maj:t vid de utfärdade utslagen låtit bero.

Jordbruket. Den ovanligt ymniga nederbörden under sommaren och hösten år 1883 nedsatte betydligt afkastningen och värdet af årets sädesskörd. På många orter skadades rågen vid blomningen, så att frösättningen blef ojemn; och angreps kornet samt i synnerhet hafren i stor utsträckning af sot, hvarigenom skördebeloppet minskades. När härjemte höstsäden, rågen och hvetet, blef af underhållig vigt, och inbergningen, synnerligast af vårsäden, mycket fördröjdes och försvårades genom det inpå senhösten ihållande regnandet, samt säden äfven på åtskilliga orter skadats af insekter, så har till följd af alla dessa menligt inverkan förhållanden årets sädesskörd, ehuru den i kvantitativt hänseende i det hela taget varit öfver det vanliga, i allmänhet utfallit mindre fördelaktig samt på åtskilliga orter knappast blifvit medelmåttig; dock har förhållandet härvid varit gynsamare i de norra länen, och för Jemtlands län har man till och med uppskattat årets skörd såsom god.

Afkastningen af gräs och andra foderväxter har varit ganska gifvande; ehuru på flere orter grässkördar dels härjats af den vanliga gräsmasken, dels ock icke obetydligt tagit skada vid inbergningen.

Potatisen har mycket allmänt hemsökts af så väl torr- som blötröta, och äfven till de norra länen har potatissjukan nu spridit sig; dock har hon der ännu ej blifvit allmän, utan endast uppträdt mera sporadiskt.

Öfriga rotfrukter hafva lemnat en medelgod skörd.

Hushållningen. Hushållningssällskapen hafva under det sist förflutna året, likasom under de föregående, utvecklat verksamhet för meddelande af undervisning och öfning

i hussløjden med biträde af statens undervisare, hvilkas tid varit under största delen af året egnad åt denna angelägenhet. Till understöd för nämnda undervisning har af statsmedel, i likhet med hvad under föregående år egt rum, utgått ett belopp af 20,000 kronor; och hafva derjemte icke blott hushållningssällskapen och landstingen utan äfven kommunerna för ändamålet anväsat jemförelsevis betydliga medel.

De med bidrag af statsmedel i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås och Örebro inrättade och underhållna kemiska stationer för jordbruket och näringsgarna hafva fortfarande varit i verksamhet och af allmänheten synnerligen anlitade.

Kongl. Maj:t har den 13 Juli 1883 utfärdat förnyade stadgar för Landbruksakademien äfvensom under samma år fastställt nya stadgar den 1 Juni för Kalmar läns södra hushållningssällskap, den 20 Juli för Kristianstads läns hushållningssällskap och den 23 November för hushållningssällskapet i Kopparbergs län.

Under år 1883 har Kronobergs läns landtbruksskola blifvit flyttad från Tranholt till egendomen Orraryd i samma län.

Sillfisket så väl i Bohus län som äfven vid Östersjökusten har lemnat mindre fångst år 1883 än under föregående året, men till följd af högre pris har afkastningen i allmänhet varit jemförlig med eller till och med i vissa trakter öfverstigit densamma under nästföljande året. I Bohus län hafva tvenne större bolag för insaltning af sill samt guanoberedning bildats, förutom talrika mindre salterier. Derstädes anställda försök med insaltning efter skotsk metod och medelst från Skotland införskrifven salteripersonal hafva kröntes med framgång. Bankfisket har, i anseende till låga pris med flere orsaker, varit mindre gifvande. Laxfisket i de nordliga elfvarna har, till följd af ovanligt lågt vattenstånd, derstädes nästan slagit fel. Söderut har, särskildt i de halländska elfvarna, laxfisket varit öfver medelmåttan. Älfisket vid södra kusterna har äfven visat sig gifvande.

Vid de under året hållna besigningsmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utdelade för 2,064 hästar, nemligen 243 beskällare, 431 moderston och 1,390 unghästar, förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönats med dertill af landsting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel.

Tvenne vid utställningen i Hamburg prisbelönade halfblodshingstar hafva blifvit inköpta till Strömsholms hingstdepôt.

Det allmänna ekonomiska kartverket. Arbetena å fältet hafva fortgått inom Vermlands län och omfattat dels förberedande stomkartarbeten inom Kils, Elfdals och Fryksdals härad öfver en yttvidd af något öfver 30 kvadratmil, dels fullständig planmätning inom Visnums, Ölme, Väse, Nyeds och Karlstads härad till en omfattning af omkring 15 kvadratmil. Arealberäkningar och utarbetandet af häradsbeskrifningar öfver Skaraborgs län hafva fortsatts, så att dylika beskrifningar blifvit i tryck utgifna öfver Vartofta, Vilske och Gudhems härad af nämnda län.

Norrbottnens läns ekonomiska kartverk. Inom Jukkasjärvi sockens skogland har planmätning i skalan 1:20,000 blifvit utförd till en omfattning af något öfver 7 kvadratmil; inom Torneå lappmarks fjellbygd hafva 29 kvadratmil blifvit fullständigt kartlagda i skalan 1:50,000, i och hvarmed kartläggningen af länets fjellbygd kan anses fullbordad. Afvägning af kontrollinier har utförts inom länets södra del samt inom nordligaste delen af Vesterbottens län. Under utarbetning äro beskrifningarna öfver Pajala och Arvidsjaurs socknar.

Geologiska undersökningar. Under år 1883 hafva geologiska undersökningar i skalan 1:50,000 utförts inom Stockholms, Upsala och Kristianstads län öfver en yta af nära 6 kvadratmil; i skalan 1:100,000 inom Jönköpings, Skaraborgs, Elfsborgs, Göteborgs och Bohus, Hallands och Blekinge län öfver en yta af omkring 12 kvadratmil. Dessutom hafva åtskilliga förut undersökta områden blifvit reviderade.

Öfversigtsresor för åstadkommande af en bergartskarta i skalan 1:1,000,000 hafva företagits i rikets nordligare trakter.

De s. k. bergslagsundersökningarna inom mellersta Sverige, bekostade af Jernkontoret, hafva äfven i år fortsatts, likaså de arbeten i ekonomiskt-geologiskt syfte, som af hushållningssällskapen inom Västernorrlands, Östergötlands och Hallands län bekostas.

Under året hafva likaledes utförts specialundersökningar af torfmossar i Jönköpings län, insamling af försteningar i Dalarne samt resor för uppsökande af sådana stenarter, som för industriella ändamål kunna vara användbara.

Till bokhandeln hafva utlemnats kartbladet N:is 89 och 90 af ser. Aa i skalan 1:50,000; kartbladen N:is 7 och 9 af ser. Ab i skalan 1:200,000; vidare karta i 2 blad öfver berggrunden inom de malmförande trakterna i norra delen af Örebro län, utgörande N:o 3 af ser. Bb, specialkartor med beskrifningar, och af ser. b, afhandlingar och uppsatser, N:is 53—60.

Författningar i hvarjehanda ämnen. Under år 1883 har Kongl. Maj:t, uppå föredragning af chefen för Civildepartementet, utfärdat följande författningar:

den 19 Januari taxa på arfvode åt dispaschörer; *den 2 Mars* kungörelse angående ändringar i nådiga förordningen den 5 Februari 1869 om hvad med afseende å utvandrares fortskaffande till främmande verldsdel iakttagas bör;

den 8 Juni förnyadt reglemente för allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet; den 22 Juni förordning angående ändrad lydelse af §§ 60 och 61 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; *samma dag* förordning angående ändrad lydelse af §§ 58 och 59 i förordningen om kommunalstyrelse i stad; *samma dag* förordning angående ändrad lydelse af § 47 mom. 1 i förordningen om landsting; *samma dag* förordning angående ändrad lydelse af §§ 5, 12, 15, 19, 22, 26, 31, 33, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 46, 47 och 49 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm; *samma dag* kungörelse rörande undantag i vissa fall från bestämmelserna i förordningen den 18 November 1881 angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handtverk eller annan handtering; *samma dag* kungörelse angående villkoren för åtnjutande af de från 1884 års början fastställda ändrade löneförmåner för landtränkmästare; den 13 Juli kungörelse angående ändrad lydelse af tredje punkten i § 1 af stadgan om afvittring i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker den 30 Maj 1873; den 31 Augusti förnyadt reglemente för begagnande af Trollhätte kanal; den 14 September förnyad ordning för Göta kanalbolag; den 28 September kungörelse angående bildandet af en fond med ändamål att genom lån understödja odling af sankta trakter; den 7 December förordning angående expeditionslösen; den 14 December förnyad instruktion för Stockholms stads drätselnämnd; *samma dag* kungörelse angående åtskilliga ändringar i instruktionen för Stockholms stads fattigvårdsnämnd.

Af Kongl. Maj:t hafva år 1883 regleringsplaner blifvit fastställda för Hedemora samt delar af städerna Göteborg och Halmstad.

Fastställda
stadsplaner.

Under år 1883 har Kongl. Maj:t förordnat, att i Jemtlands län skall med 1884 års ingång inrättas ett nytt fögderi med en ny kronofogde- och en ny häradsskrifvarets tjänst och att fögderiernas antal sålunda skall ökas från tre till fyra med benämning *Jemtlands norra*, omfattande Hammerdals, Lits och Rödöns tingslag; *Jemtlands östra*, omfattande Ragunda, Refsunds, Brunflo samt Hackås och Näs tingslag; *Jemtlands västra*, omfattande Undersåkers, Offerdals, Hallens, Ovikens och Sunne tingslag samt *Jemtlands södra*, omfattande Svegs, Hede och Bergs tingslag.

Fögderireglering.

Kongl. Maj:t har den 2 November 1883, på Civildepartementets föredragning, tillsatt en komité för afgifvande af förslag i fråga om ombildning af Kommerskollegium.

Komité.

Under år 1883 har Sverige deltagit uti dels en internationel utställning af grufmateriel m. m. i Madrid och dels en internationel fiskeriuutställning i London.

Sveriges deltagande i internationella utställningar.

Allmänna väg-
och vatten-
byggnads-
arbeten.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbeten hafva följande under år 1883 såsom fullbordade af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen blifvit godkände:

Vägbyggnader.

Norrbottnens län.

Vägomläggning mellan Haapakylä och Luppio å sträckan Kojvukylä—Haapakylä.

Väganläggning mellan Svensbyn och allmänna landsvägen vid Rognäs i Piteå socken med bro öfver Roka elf.

Väganläggning mellan Elfsbyn och Korsträsk å sträckan Elfsbyn—Finnäset.

Gefleborgs län.

Iståndsättande af den del utaf Kårbölevägen, som sträcker sig inom Färila socken.

Kopparbergs län.

Vägomläggning från Åsgarn, å ena, och Stora Dicka by, å andra sidan, till Fars jernvägsstation.

Stockholms län.

Anläggning af ny väg förbi Karlbergs borggård.

Örebro län.

Väganläggning från gränsen mellan Grythyttededs och Hjulsjö socknar till Gränbäcken i sistnämnde socken, å sträckan Grythyttededs gästgifvaregård och Kyrkoby-vägen mellan Hjulsjö och Jernboås.

Jönköpings län.

Vägomläggning mellan hemmanet Ljungarp och Tenhults jernvägsstation.

Östergötlands län.

Vägomläggning från Bonnorp genom Vånga och Kullersta socknar till Borg och Löt.

Ytterligare förbättringar å samma vägsträcka.

Väganläggning mellan Sielsta bro och Locknevi sockengräns.

Elfsborgs län.

Vägomläggning mellan Attorp och Dalstorps kyrka jemte biväg från Attorp till Vegby.

Vermlands län.

Vägomläggning från Håns tull vid norska gränsen till bron öfver Håns-elfven å sträckan Håns tull—Silbodals sockengräns.

Göteborgs och Bohus län.

Väganläggning mellan Bråröds bro vid hemmanet Hogane och gränsen mot Elfsborgs län.

Kronobergs län.

Omläggning af backarne vid Lönshult å vägen mellan Bockaboda gästgifvaregård och Liatorps jernvägsstation.

Malmsköhus län.

Omläggning af Vallåkrabackarne på gränsen mellan Luggude och Rönnebergs härad.

Blekinge län.

Väganläggning mellan Mülletorp och Torskors.

Omläggning af Björketorpsliden på vägen mellan Ronneby och Skillinge.

Omläggning af Skillingeliden på samma vägsträcka.

Omläggning af Skramliden på vägen mellan Skillinge och Lyckeby.

Omläggning af Bjärbyliden på samma vägsträcka.

Vattenaftappningar.

Norrbottens län.

Sänkning af sjöarne Ylinen och Alanen Nartijärvi i Neder Torneå socken.

Utdikning vid Skatemarks by i Öfver Luleå socken.

Sänkning af sjöarne Vallsafvan och Sundsnäsafvan vid Vallens och Fält-skärs byar i Neder Luleå socken.

Sänkning af sjöarne Lombolojärvi och Lehtimojärvi inom Kirunjärvi by i Korpilombolo socken.

Utdikning vid Prestholms by i Råneå socken.

Utdikning af Kattisjärv vid Sanningslandets hemman i Öfver Kalix socken.

Vesterbottens län.

Utdikning vid Gammelbyn samt hemmanen Bergviken och Brännbergs-
liden i Burträsk socken.

Utdikning vid Hökmarks by i Löfångers socken.

Utdikning vid Klappmarks, Krokfors och Krokbäcks hemman i Säfvars
socken.

Vesternorrlands län.

Utdikning af Långmyren och Nordviksängsmyren vid Bodums och Fanby
byar i Grundsunda socken.

Kopparbergs län.

Utdikning af Fernmyren och Låset samt sänkning af Svartkärn m. m.
inom Davidshytte, Näs m. fl. byar i Hedemora socken.

Utdikning af Fernmyren, Göltegar och Putten inom Åkersbyn, Björks
m. fl. byar i By socken.

Utdikning af Nästmyren, Kringlutmyren och Trosfallet jemte rätning af
Ulfvarbäcken och sänkning af Iomokärn vid Fors by i Malungs socken.

Örebro län.

En del af arbetena i Eskilstuna ström i och för sänkning af sjöarne
Hjelmaren och Qvismaren.

Jönköpings län.

Sänkning af Kroppsjön i Rydaholms socken.

Utdikning vid hemmanet Bodasjögle i Lemnhults socken.

Skaraborgs län.

Afdikning af Karbomossen inom Brismene och Börstigs socknar.

Kalmar län.

Sänkning af Lilla Klobosjön i Högby socken.

Kronobergs län.

Sänkning af Barsjön och Hemmesjösjön i Hemmesjö socken.

Blekinge län.

Afdikning vid Bergs, Hillerstorps m. fl. byar i Fridlefstads, Hjortsberga
och Tvings socknar.

Hamnarbeten.

Malmöhus län.

Anläggning af båthamn vid Ålabodarnes fiskeläge.

Anläggning af båthamn vid Barsebäcks fiskeläge.

Å stambanedelen *Bräcke—Sollefteå* bedrefvos de under föregående år påbörjade arbetena, under i allmänhet gynsamma förhållanden, med den fortgång att under sommaren terrasseringen och rälsläggningen kunde fullbordas å en sträcka af i det närmaste 3 mil, eller från Dockmyrs bangård, der rälsläggningen föregående år afstannade, fram till Håsjö bangård, så att sträckningen *Bräcke—Håsjö* — 6 mil 10,330 fot i längd — kunde den 16 Oktober upplåtas för allmän så väl person- som godstrafik. Arbetena blefvo derjemte delvis påbörjade å sträckningen mellan Håsjö och den stora broöfvergången af Indals-elfven, för hvilken öfvergång erforderliga grundläggningsarbeten blefvo utförda och muddringsarbeten för landfästen och tvenne pelare till största delen färdiggjorda. Mot slutet af året blefvo tillika förberedande åtgärder vidtagna för arbetenas påbörjande å stambanans östligaste del emellan Ledinge sjö och Sollefteå.

Arbetena vid statens jernvägsbyggnader.

Å statsbanan *Kilafors—Söderhamn*, till hvars påbörjande 1883 års Riksdag beviljade anslag för nämnda år af 500,000 kronor, påbörjades, sedan undersökningar och förberedande arbeten blifvit verkställda, i Juli månad arbetena såväl å sträckningen närmast Kilafors, som emellan Söderhamns stad och Stugsundet.

Längden af statens trafikerade jernvägar, hvilken vid 1883 års början utgjorde 2,232 kilometer, har genom trafikens utsträckning öfver linien *Bräcke—Håsjö*, 67 km., ökats till 2,299 km.

Statens jernvägstrafik.

Trafikinkomsterna hafva för år 1883 utgjort nära 20 millioner kronor.

Till Statskontoret hafva inlevererats 7,300,000 kronor.

Under år 1883 har Kongl. Maj:t beviljat koncession för:

jernvägsanläggning från Säbyholm i Rönnebergs härad till lämplig punkt å Landskrona—Engelholms jernväg;

Koncession å enskilda jernvägsanläggningar.

jernvägsanläggning från Kumla station å jernvägssträckningen mellan Hallsberg och Örebro till hemmanen Yxhult och Mossby i Örebro län;

jernvägsanläggning från Askersund till Skjällbergs bruks aktiebolags valsverk i Lerbäcks socken, i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t beviljade tillstånd till trafikerande af den redan färdiga banan från Skjällberg till Lerbäcks hållplats å Motala—Mjölby jernväg;

jernvägsanläggning från Skogstorps station å Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg till sjön Hjelmaren.

För trafik upp- Följande enskilda jernvägsanläggningar hafva under år 1883 blifvit för
låttna enskilda allmän trafik upplåttna:
jernvägar.

Norberg—Klackbergs jernväg;
delen Borlänge—Lennheden af Borlänge—Insjöns jernväg;
Efveröd—Åhus.

Fastställda Under år 1883 har Kongl. Maj:t fastställt nya trafiktaxor enligt det metri-
jernvägstaxor. ska systemet för:

Lidköping—Håkantorps, Sundsvalls, Siljans, Smedjebackens, Vintjern—
Jädraås, Nora—Karlskoga, Nora—Ervalla, Gotlands, Dalslands, Sölvesborg—
Kristianstads, Börringe—Anderslöfs, Efveröd—Åhus och Norsholm—Bersbo,
Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo och Hultsfred—Vesterviks jernvägar samt Fal-
köpings spårväg.

Tillstånd för Under år 1883 har Kongl. Maj:t på gjorda ansökningar beviljat tillstånd
utländingar för 35 utländingar att i riket idka handel eller annat näringsyrke.
att i riket idka
handel m. m.

Aktiebolag. Kongl. Maj:t har under år 1883, uppå Civildepartementets föredragning,
meddelat fastställelse å bolagsordningar för 136 aktiebolag, med sammanräk-
nade aktiekapital af minimum 21,987,350 kronor och maximum 45,044,600
kronor. Af dessa bolag äro 2 jernvägs-, 67 industri- och fabriks-, 19 rederi-,
15 handels- och hushållsförenings aktiebolag samt 33 bildade för hvarjehanda
andra ändamål.

Myntning. Vid Myntverket hafva under år 1883 blifvit utmyntade:

Guldmynt:	10-kronor	Kr. 1,489,170: —
	5-kronor	» 140,005: —
Silfvermynt:	1-kronor	» 205,088: —
	50-ören	» 384,979: 50.
	25-ören	» 275,084: 75.
	10-ören	» 69,431: 70.
Bronsmynt:	5-ören	» 28,905: 55.
	2-ören	» 29,655: 62.
	1-ören	» 25,865: 10.

Jordeboksar- Nya jordeböcker hafva blifvit fastställda för Malmöhus och Vesterbottens
betet i Kam- lään samt Vester Bergslags fögderi af Kopparbergs lään. Med upprättande af
markkollegium.

jordböcker för sistnämnda läns öfriga fögderier skall enligt Kongl. brefvet den 29 December 1882 tills vidare anstå, hvarföre och då för rikets andra län jordböcker numera blifvit fastställda jordboksarbetet i Kammarkollegium, som år 1858 påbörjats, nu afstannat.

Under den 15 Juni 1883 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig förordning om Reglering af arbets- eller hofveriskydigheten till vissa kronans egendomar i Skåne. Reglering af arbets- eller hofveriskydigheten i Skåne.

Sedan Riksdagen till aflöning åt domänintendenter och uppehållande af domängöromålen hos länsstyrelserna på extra stat för år 1884 beviljat ett anslag af 45,000 kronor, har den lokala förvaltningen af domänerna för innevarande år blifvit ordnad på hufvudsakligen enahanda sätt som hittills; dock att, med domänintendents befriande från skyldigheten, der sådan hittills egt rum, att hos länsstyrelsen föredraga domänärenden, föredragningen af dessa ärenden förklarats skola från och med 1884 års ingång allestädes tillhöra landskamreraren. Domänsförvaltningen.

Beträffande sådana mindre kronohemman, som enligt 1874 och 1879 årens riksdagars beslut skulle få på offentlig auktion till den högstbjudande försäljas, har Kongl. Maj:t under år 1883 godkänt gjorda anbud å 16 särskilda lägenheter, för hvilka, med ett taxeringsvärde af 48,550 kronor 68 öre, i köpeskillning erhållits 95,659 kronor. Försäljning af mindre kronolägenheter.

Kongl. Maj:t har den 6 September 1883 utfärdat ny förordning angående stämpelafgiften och den 14 i samma månad förordningar angående dels bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Nya stämpel- och bevillningsförordningar m. m.

Den 6 September 1883 har Kongl. Maj:t jemväl förordnat, att den jemlikt Kongl. brefven den 7 Mars, den 7 November och den 2 December 1746 samt den 16 Januari 1751 vid befordringar till embeten och tjänster utgående lasaretsafgift skall upphöra att utgöras efter ingången af innevarande år. Upphörande af lasaretsafgift vid befordringar.

Förordning om mantals- och skattskrifning samt kyrkoskrifning i Göteborg har under den 14 December nästlidet år af Kongl. Maj:t utfärdats. Mantals- och skattskrifningen samt kyrkoskrifningen i Göteborg.

Jernvägspostbefordring har kommit till stånd dels å den senast för allmän trafik upplåtna delen af statens banor Bräcke—Håsjö och dels å de en- Jernvägspostbefordran.

skilda bolag tillhörande jernvägslinierna Näs—Morshyttan, Borlänge—Lennheden af Siljans jernväg samt Efveröd—Åhus.

Poststationerna. Efter indragning af en del äldre och inrättande af nya poststationer uppgick vid 1883 års slut antalet sådana postanstalter till 1,539 eller 28 mer än vid slutet af nästföregående året.

Brefkort. Efter det att brefkort med betaldt svar eller s. k. dubbla brefkort förut utvexlats endast inom riket samt med Norge, har utvexlingen af sådana försändelser blifvit utsträckt till ett större antal främmande länder.

Afgiften för postbefordring af tidningar och tidskrifter. Från och med detta års början har, på grund af derom den 11 Maj 1883 utfärdad nådig kungörelse, nedsättning egt rum i afgifterna för befordran med post af tidningar och tidskrifter, hvilka antingen i abonnementsväg genom postanstalterna förskrifvas eller under korsband aflemnas.

Leverering af öfverskottsmedel till Statskontoret. Till Statskontoret hafva under sistlidna år öfverskottsmedel till belopp af 625,000 kronor blifvit levererade för att tillföras fonden för »Postverkets reserverade medel».

Antalet postförsändelser. Under 1882, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit behandlade 75,996,982 postförsändelser af alla slag, hvilket antal vid jämförelse med nästföregående år utvisar en tillökning af 8 procent.

Tidnings-
trafiken. Särskildt hafva på grund af förskrifning genom postverket blifvit forskaffade 254,304 årgångar tidningar och tidskrifter, eller 0,9 procent mera än året förut.

Postsparbanken. Den af Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutade Postsparbanken, om hvars inrättande nådig förordning utfärdades den 22 nästlidne Juni, har begynt sin verksamhet den 1 innevarande månad.

I förväg träffade anordningar hafva gjort det möjligt, att med årets ingång öppna sparbankrörelse vid 1,440 postanstalter.

Derjemte hafva blifvit vidtagna erforderliga åtgärder för att s. k. sparmärken må komma att allmänheten tillhandahållas icke allenast å postanstalter, utan äfven hos ett stort antal enskilde, hos större arbetsgifvare, skolföreståndare och andra, hvilka förklarat sig vilja, af intresse för den goda saken, i sådant afseende gå Postsparbanken tillhanda.

Statstelegrafnätet. Under år 1883 har svenska telegrafnätet vunnit en tillökning af 233 kilometer i stolplinier och 389 kilometer i ledningstrådar, hvaremot minskning egt rum

af 55 kilometer i linier och 110 kilometer i ledningar, så att detsamma vid årets utgång upptog i linier och kablar 8,551,1 kilometer samt i ledningar 20,712,4.

Nya telegrafstationer hafva under år 1883 inrättats i Fjellsjö, Mollösund, Ramsele och Skönvik; hvarjemte den beslutade nya stationen i Näsåker blifvit öppnad den 1 Januari 1884. Stationer.

Deremot har indragits telegrafverkets station i Säter, så att antalet af de under Telegrafstyrelsens inseende ställda stationer uppgick vid innevarande års början till 179.

Under år 1882, det senaste, för hvilket fullständig statistik är upprättad, blefvo befordrade 1,175,382 taxerade telegrammer, deraf inländska 606,508 och utländska 568,874. Telegram-vexling.

Telegrafverket har under året å 17 olika telegraforter upprättat tillhoppa 263 telefonförbindelser. Telefon-väsendet.

Genom nådigt bref den 6 Mars har Kongl. Maj:t bemyndigat Telegrafstyrelsen att för en köpesumma af 65,000 kronor, med ränta från årets början, öfvertaga telefonnätet i Malmö samt att utsträcka detsamma till Lund och eventuelt äfven till andra orter i Skåne, der telegrafstation finnes inrättad.

Likaledes har, enligt Telegrafstyrelsen lemnadt bemyndigande, för telegrafverkets räkning mot en summa af 37,150 kronor inköpts en fastighet i Malmö för att, efter densammas ombyggande, der inrymma stadens både telegraf- och telefonanstalter.

Kongl. Maj:t har den 2 November i nåder bifallit Telegrafstyrelsens hemställan om införande från början af år 1884 tills vidare å de svenska telegraflinierna af det utaf flera till internationella telegrafunionen hörande stater antagna systemet med snabbare befordran af vissa angelägna privattelegrammer mot högre porto. Privat-telegram med företrädesrätt.

Sedan erforderliga medel från så väl Sveriges som Danmarks sida blifvit beviljade för anskaffning och utläggning af en utaf behovet påkallad ny telegrafkabel i Öresund blef denna kabel, från Hillesborg öfver Hven till Vedbæk, nedlagd i början af Oktober sistlidet år. Ny telegrafkabel i Öresund.

På framställning af Telegrafstyrelsen har Kongl. Maj:t genom nådig kungörelse den 20 April 1883 förordnat, att å kronans mark eller inom området för allmän landsväg, statens eller sådan enskild jernväg, som åtnjuter förbindelse med statens telegrafnät, icke må af enskild person eller bolag upprättas telegraf-, telefon- eller likartad förbindelse, så framt Kongl. Maj:t icke dertill lemnat nådigt tillstånd. Förbud att utan särskild tillstånd upprätta telegraf-, telefon- och likartade förbindelser å viss mark.

Telegraf-
verkets pen-
sionsinrätt-
ning. Den 14 December 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående förändrad lydelse af vissa §§ i det för telegrafverkets pensionsinrättning gällande reglemente.

Nederlagsrätt. Under den 2 Mars nästlidna år har Kongl. Maj:t funnit godt medgifva staden Östersund den i 76 § af nådiga tullstadgan den 2 November 1877 omnämnda nederlagsrätt.

Ändringar i
tulltaxan. Den 6 sistlidne Juli har Kongl. Maj:t, med anledning af de med konungariket Spanien afslutade nya handels- och sjöfartstraktater, utfärdat nådig kungörelse angående ändringar i gällande tulltaxa.

Transitupplagsrätt. Städerna Cimbrishamn, Söderhamn och Oskarshamn hafva under sistlidet år fullgjort stadgade villkor för åtnjutande af transitupplagsrätt och derefter af sådan rätt kommit i åtnjutande.

Stadga för allmänna bränvinsnederlag. Under den 16 November 1883 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig stadga för allmänna bränvinsnederlag.

Ändringar i
och tillägg till
ordningsstadgan för
bränvinsbrännerierna. Den 14 September 1883 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig kungörelse om ändringar och tillägg i ordningsstadgan för bränvinsbrännerierna i riket den 3 November 1882; och har Kongl. Maj:t genom kungörelse den 7 sistlidne December genom tillägg till nämnda stadga meddelat föreskrifter i fråga om den kontrollmätning, hvarom förmäles i § 26 mom. 2 af nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin den 2 Juni 1882.

Ny länsresidensbyggnad i
Jönköping. Sedan Riksdagen beviljat medel för uppförande af ny länsresidensbyggnad i Jönköping, har Kongl. Maj:t den 16 November 1883 fastställt ritning der till och meddelat föreskrift om arbetets utförande.

Kronoparkernas
tillökning. Kronoparkernas ytvidd har ökat med 1,014,87 har (2,055 tunnland 4 kappland) af boställsskogar afsatt mark. Dessutom hafva 20,26 har (41 tunnland 7 kappland) kronojord blifvit ställda under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Fridlysnings-
tid för vildt. På framställning af Jemtlands läns landsting har all jagt å elg inom länet blifvit förbjuden till den 1 September 1887. Derjemte har förordnats att vid kusten af Göteborgs och Bohus, af Hallands och af Malmöhus län samt vid vestra kusten af Kristianstads län fridlysnings tiden för ejder skall under fem år, räknadt från och med år 1884, taga sin början den 1 Februari och utgå med den 31 Augusti hvarje år.

För 173 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under året blifvit Skogshushållningsplaner.
fastställda.

Den vid lägenheten Danielslund i Kristianstads län förlagda skogsskolan Förflyttning af skogsskola.
har under året förflyttats till Kolleberga kronopark i samma län.

Jukkasjärvi revir, innefattande Jukkasjärvi och Enontekis socknar i Norr- Indraget revir.
bottens län, har under året indragits.

På grund af nådigt bemyndigande har vid tillämpning af Kongl. brefvet Timmeröfver-
den 17 December 1880 aftal träffats om disposition af timmeröfverskott å till skott å stock-
sågverk i Vesterbottens län upplåtet stockfångstområde. fångstskogar.

Statsverkets skogsmedelsinkomster 1883 uppgingo till 1,816,547 kronor Statsverkets
32 öre. skogsmedels-
inkomster.

Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld belöpte sig vid 1882 års slut Allmänna
till 287,075,666 kronor 65 öre, hvaraf mot inhemska obligationer 106,526,200 hypoteks-
kronor, mot tyska 145,013,866 kronor 65 öre och mot franska 35,535,600 bankens obli-
gationer.
kronor; och utgjorde räntan, hvarmed obligationerna voro förskrifna, 5 procent
å 17,228,700 kronor, $4\frac{1}{2}$ procent å 174,428,633 kronor 31 öre samt 4 procent
å 95,418,333 kronor 34 öre. Under år 1883 blef en ny serie svenska $4\frac{1}{2}$
procents-obligationer upplagd till belopp af 50 millioner kronor att amorteras
genom 75 årliga utlottningar; och hafva dels af dessa, dels af 1880 års in-
hemska $4\frac{1}{2}$ procents-obligationer under året till parikurs försåts för tillsam-
mans 9,055,300 kronor; hvarjemte inhemska 4 procents-obligationer efter en
kurs af 94 å $94\frac{1}{2}$ procent afyttrats till nominelt belopp af 176,900 kronor.
Amorteringar å bankens äldsta tyska $4\frac{1}{2}$ procents-lån af 1861 och 1862 har
under nästlidna år sålunda fortgått, att utöfver de i amorteringsplanerna be-
räknade belopp till inlösen utlottats 19,761,600 riksmark; och hafva medel
till den ökade amorteringen erhållits dels medelst inlåtna försäljningssummor
för redan under föregående året bortslutade 10,000,000 riksmark af 1878 års
tyska 4 procents-lån, dels genom ytterligare försäljningar å nämnda lån till
nominelt belopp af 11,122,100 riksmark.

Enligt den öfversigt af hypoteksföreningarnes ställning vid 1882 års slut, Hypoteks-
hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från allmänna hypo- föreningarnes
teksbanken och de särskilda hypoteksföreningarne, utgjorde summan af den ställning.
amorteringsslåns-skuld, hvari hypoteksföreningarne då häftade, efter afdrag
af de å lånen verkställda amorteringar, i rundt tal 294,243,400 kronor, eller
7,824,700 kronor mera än vid utgången af år 1881.

Af berörde summa tillhörde 44,888,600 kronor lån, upptagna direkt af hypoteksföreningarne sjelfva, samt 249,354,800 kronor lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna
hypoteks-
kassan för
Sveriges
städer.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationsskuld belöpte sig vid 1883 års slut till 17,216,011 kronor 11 öre. Af hypotekskassans 5-procentslån af 1868 försålles under år 1883 obligationer till belopp af 117,000 kronor. Den 10 Mars 1883 inställes vidare försäljning af detta lån, hvar-
emot samtidigt upplades ett nytt $4\frac{1}{2}$ procents amorteringslån å 10,000,000 kronor eller 11,125,000 tyska riksmark, hvilket under loppet af år 1883 fullständigt afyttrades. Af de för sagda lån influtna medel användes under år 1883 en summa af 6,764,900 kronor till ökad amortering å hypotekskassans 5 procentslån af 1868.

Allmänna hypotekskassans fordran hos stadshypoteksföreningarne för till dem utgifna amorteringslån uppgick vid 1883 års utgång, efter afdrag af skedd amortering, till 10,704,005 kronor 34 öre.

Under 1883 har Kongl. Maj:t stadfäst reglemente för hypoteksföreningen för västkustens städer, och voro med denna nytillkomna förening vid årets utgång 15 stadshypoteksföreningar delegare i hypotekskassan.

Riksbankens
metalliska
kassa.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankoreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1883 i rundt tal 15,352,100 kronor emot 15,560,400 kronor vid samma tid år 1882.

Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 12,409,200 kronor och i silfver för 3,091,300 kronor; dervid för det enligt lagen om rikets mynt af den 30 Maj 1873 preglade silfvermynt, utgörande 1,483,321 kronor, afdragits tio procent af pregelvärdet, i enlighet med bankoreglementets föreskrift.

Riksbankens tillgångar hos bankinrättningar och handelshus på utrikes orter, på hvilka tillgångar sedelutgifningsrätt får grundas, utgjorde vid ofvan nämnda tid, efter afdrag af Riksbankens skulder på dylika räkningar, 4,211,300 kronor, emot 4,682,100 kronor vid samma tid år 1882.

Tillgången i vexlar, betalbara på utrikes ort, var den 30 November 1883 10,516,200 kronor, emot 11,400,000 kronor samma dag år 1882.

Enskilda ban-
kernas kassa i
myntadt och
omyntadt
guld.

De enskilda sedelutgifvande bankerna egde den 30 November 1883 uti myntadt och omyntadt guld ett belopp af 7,892,100 kronor emot 8,142,400 kronor vid samma tid år 1882.

Det belopp i guld, som vid nämnda tid fans hos de icke sedelutgifvande banker, rörande hvilka öfversigter offentliggöras, utgjorde 389,400 kronor.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1883, i runda tal, för Riksbanken 36,186,500 kronor och för de enskilda bankerna 51,810,000 kronor, eller sammanlagdt 87,996,500 kronor. Vid samma tid år 1882 var utelöpande sedelbeloppet 88,528,500 kronor; och har alltså en minskning med 532,000 kronor egt rum, i det att de enskilda bankernas sedelutgifning minskats med 771,800 kronor, under det Riksbankens ökats med 239,800 kronor.

Utelöpande
banksedlar.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningar, rörande hvilka öfversigter offentliggöras, voro den 30 November 1883 inestående:

Bankernas
upp- och ut-
låning.

på upp- och afskrifning 47,586,700 kronor emot 48,650,700 kronor samma dag 1882; och

på depositionsräkning 250,913,900 kronor emot 232,876,600 kronor år 1882.

Beloppet diskonterade inrikes vexas, som den 30 November 1882 utgjorde 151,009,700 kronor, var vid samma tid år 1883 169,853,100 kronor och hade alltså ökats med 18,843,400 kronor.

Utlåningen, som vid slutet af November 1882 uppgick till 130,505,800 kronor, var vid samma tid år 1883 132,945,900 kronor samt hade alltså ökats med nära 2½ millioner.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1882 till samma tid 1883 ökats från 77,498,600 kronor till 82,766,100 kronor, eller med 5,267,500 kronor.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar utgjorde alltså vid slutet af November 1883 385,565,100 kronor emot 359,014,100 kronor vid samma tid 1882 och hade sålunda ökats med 26,551,000 kronor, under det beloppet af utelöpande sedlar minskats med 532,000 kronor och inlåningen på upp- och afskrifning samt deposition ökats med 16,973,300 kronor.

För Kristianstads, Uplands och Skånes enskilda banker, hvilkas nu gällande oktrojer tilländagå den 31 December 1884, hafva nya oktrojer beviljats att gälla intill utgången af år 1888.

Bolagsordnin-
gar fastställda.

För aktiebolaget Sundsvalls handelsbank, som det ålegat att före utgången af det tionde året från det, då bolaget började sin verksamhet, underställa bolagsordningen för förnyad pröfning, har i vissa delar ändrad bolagsordning blifvit fastställd.

Aktiebolaget Arbetareringens bank, med ändamål att drifva penningrörelse, har under år 1883 erhållit fastställelse å bolagsordning, hvarjemte bolagsordningar faststälts för aktiebolaget Karlstads pantlåneinrättning och Karlstads pantlåneaktiebolag, afsedda att betjena allmänheten med belåning af lösegendom.

Kongl. teatrarne. Kongl. Maj:t har den 29 Juni nästlidet år förordnat, att de Kongl. teatrarne verksamhet skulle under det med den 1 påföljande Juli inträdande spelår fortgå efter hufvudsakligen enahanda plan som hittills och med iakttagande af all den sparsamhet i förvaltningen, som af omständigheterna medgäfvos.

Bankkomitén. Betänkande med förslag till förändrad organisation af bankanstalterna har afgifvits af den af Kongl. Maj:t den 18 November 1881 förordnade bankkomité; och har tillfälle lemnats fullmäktige i Riksbanken och styrelserna för samtliga enskilda bankinrättningar att öfver berörda förslag afgifva yttrande.

Komité för afgifvande af utredning och förslag i fråga om lämplig plats för nytt riksdagshus m. m. Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 10 Juni 1883 anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, hvar och huru lämpliga byggnadsplatser för ett nytt riksdagshus och nytt riksbankshus kunde beredas, samt låta utarbета ritningar och kostnadsförslag i berörda hänseenden, äfvensom utreda såväl huruvida i sådant fall icke nuvarande riksdagshus kunde till riksarkiv eller annat statens ändamål användas, som ock öfriga med omförmälda byggnadsförslag på ett eller annat sätt sammanhängande frågor, samt derefter, så fort ske kunde, i ämnet aflåta proposition till Riksdagen, har Kongl. Maj:t den 29 i nämnde månad tillsatt en komité för afgifvande af utredning och förslag i berörda afseende.

Civilstatens pensionsinrättning. Den 28 September 1883 har Kongl. Maj:t fastställt förnyade nådiga reglementen för civilstatens pensionsinrättning, civilstatens enke- och pupillkassa och den med civilstatens enskilda enke- och pupillfond förenade kapital- och lifränteförsäkringsanstalt, äfvensom ny instruktion för inrättningens direktion, att gälla från och med den 1 Januari 1884.

Kyrkomöte. Allmänt kyrkomöte har, efter det kallelse blifvit genom öppet bref af Kongl. Maj:t den 20 April 1883 utfärdadt, sammanträdt i Stockholm den 4 September samma år.

Bibelöfversättningen. Sedan en af utsedde komiterade utarbetad ny öfversättning af Nya Testamentet blifvit, efter granskning af rikets samtliga consistoria ecclesiastica samt de teologiska fakulteterna vid rikets universitet, enligt kyrkomötets begäran och med ledning af de gjorda anmärkningarna å nyo öfversedd samt kyrkomötet, efter erhållen del af den sålunda omarbetade öfversättningen, i underdånighet tillkännagifvit, att mötet funnit densamma vara på det sätt utförd, att den borde godkännas med åtskilliga af kyrkomötet angifna ändringar; så

har Kongl. Maj:t den 19 Oktober 1883, med bifall till kyrkomötets i detta hänseende gjorda hemställan, tillåtit, att öfversättningen, med iakttagande af de af kyrkomötet önskade rättelser, må begagnas vid den offentliga undervisningen i kyrka och skola, dock att de från Nya Testamentet hemtade skriftställen, som äro införda i kyrkans handbok och evangeliibok, tills vidare der qvarstå och vid de liturgiska handlingarna läsas oförändrade.

Kongl. Maj:t har under den 7 December 1883 dels förordnat en komité att med varsam hand uppgöra förslag till en revision af den för svenska kyrkan nu antagna psalmbok, dels ock uppdragit åt särskildt utsedde män att så väl under verkets fortgång meddela de råd och upplysningar, som de kunna finna lämpligt, som ock granska arbetet, innan det af komiterade aflemnas.

Revision af psalmboken.

Under den 23 Februari 1883 har Kongl. Maj:t fastställt förändrad territorialindelning af församlingarna i Malmö.

Religious-vården, löne-regleringar för presterskapet m. m.

Kongl. Maj:t har under den 13 April 1883 förordnat om Ekshärads pastorats delning i två gäll: bestående det ena af Ekshärads församling, och det andra af Råda och Sunnemo församlingar med Gustafs Adolfs kapell.

Löneregleringar hafva under år 1883 blifvit fastställda för presterskapet i Ekshärads, Råda, Tanums och Morlanda pastorat; och äro dermed samtliga till Kongl. Maj:t inkomna ärenden om lönereglering för presterskap afgjorda.

Kongl. Maj:t har under den 26 Oktober 1883 utfärdat stadga angående prestval, samt under den 2 November samma år förordning angående allmänt ordnande af klockarnes löneinkomster.

Stadga angående prestval.
Förordning om klockares löneinkomster.

Kongl. Maj:t har under den 1 Juni 1883 låtit utfärda förordning angående upphörande inom församlingarna af så kallade vinören eller vinpenningar.

Förordning om upphörande af vinören.

Under den 22 Juni 1883 har Kongl. Maj:t utfärdat förordningar dels angående ändrad lydelse af § 35 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, dels angående ändrad lydelse af § 37 mom. 1 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 November 1863.

Förordningar om ändring i kyrkostämmoförordningen.

Under den 28 September 1883 har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. brefvet den 3 Mars 1865 föreskrifver om rätt för den, som nöjaktigt genomgått theologico-filosofisk examen, att, sedan han inträdt i prestembetet,

Rätt för filosofie kandidat att beräkna presterligt tjenstår.

räkna sig till godo ett tjänstår, äfven skall gälla för den, som efter aflagd filosofie kandidat-examen redan inträdt eller framdeles inträder i prestembetet.

Svenska missionssällskapet. Kongl. Maj:t har under den 26 Januari 1883, på derom af direktionen för svenska missionssällskapet gjord ansökning, fastställt förnyade stadgar för nämnda missionssällskap.

Nya kyrkor m. m. Kongl. Maj:t har under år 1883 fastställt ritningar till tretton nya kyrkor, till ändring och reparation af fjorton, till tornbyggnad å fem, samt till altare, orgelfaçad, predikstol, läktare m. m. i tjugusex kyrkor.

Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnad hafva under sistlidet år utfärdats för Säfvareds och Munkarps församlingar, äfvensom Kongl. Maj:t medgifvit, dels att en kollekt finge i rikets kyrkor upphemtas för svenska evangeliskt-lutherska Bethlehemsförsamlingens i Brooklyn i Nordamerika kyrkobyggnad, dels att en kollekt i hufvudstadens kyrkor finge under åren 1883, 1884 och 1885 upphemtas för Eugeniahemmet för fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn.

Främmande trossamfund. På gjorda underdåniga ansökningar har Kongl. Maj:t under år 1883 medgifvit bildande af åtskilliga metodist-episkopalförsamlingar med rätt till offentlig religionsöfning under de vilkor och bestämmelser, som i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 stadgas, nemligen en vid Boxholms bruk, en i Risinge och Hällestads socknar samt en i Delary inom Göteryds socken, äfvensom Kongl. Maj:t medgifvit offentlig religionsöfning under enahanda vilkor för en katolsk-apostolisk församling i Norrköping.

Under den 9 November 1883 har Kongl. Maj:t medgifvit, att anglikanska episkopalförsamlingens i Göteborg presterskap må under de vilkor, som i 4 § af Kongl. förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 Oktober 1873 stadgas, med laga verkan förrätta vigsel efter anglikanska episkopalkyrkans lagligen stadgade och kungjorda allmänna ritualbok.

Kongl. Biblioteket. Af Kongl. Biblioteket har under år 1883 afgifvits berättelse om dess verksamhet under nästföregående år.

Riksarkivet m. m. Under år 1883 har jemväl Riksarkivet afgifvit berättelse om de under 1882 der verkställda arbeten m. m.

Kongl. Maj:t har under den 26 Januari 1883 meddelat vissa föreskrifter i fråga om utsöndring af åtskilliga i Riksarkivet förvarade tryckalster i ändamål att derstädes bereda ökad utrymme för ingående arkivalier.

Kongl. Maj:t har under den 26 Oktober 1883 utfärdat cirkulär till domkapitlen och Stockholms stads konsistorium i fråga om upprättande af förteckningar öfver kyrkornas arkiv samt om vården af samma arkiv m. m.

Ny ritning till byggnad för den fysiska institutionen vid universitetet i Lund har Kongl. Maj:t under den 23 November 1883 fastställt. Universiteten
och Karolin-
ska medico-
kirurgiska in-
stitutet m. m.

Under den 2 Mars 1883 har Kongl. Maj:t förordnat om indragning af en adjunksbefattning vid universitetet i Lund samt anvisat medel för tillsättande af en ny extra ordinarie professur derstädes.

Kongl. Maj:t har under den 26 Januari 1883 meddelat bestämmelser rörande ordningen för tillsättning af öfverläkaretjensten vid Stockholms hospital för sinnessjuke och den dermed förenade extra ordinarie professorsbeställningen i psykiatri vid Karolinska medico-kirurgiska institutet äfvensom af öfverläkaretjensten vid hospitalet i Upsala och den dermed likaledes förenade extra ordinarie professorsbeställningen i psykiatri vid Upsala universitet.

Vid statens allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1883 års hösttermin 14,604.

Allmänna
läroverken.

Under år 1883 hafva 828 lärjungar aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk.

Under den 29 Juni 1883 har Kongl. Maj:t förordnat om vidtagande af de åtgärder, som varit behöfliga för utvidgning af Göteborgs realläroverk till fullständigt.

Samma dag 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådigt cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade extra anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet samt en- och tvåklassiga pedagogier af löneförbättring under år 1884.

Under nyssnämnda dag har Kongl. Maj:t äfven låtit utfärda kungörelse angående ändring i kungörelsen den 29 Maj 1874 om rättighet för lärare vid enskilda läroverk att efter vunnen befordran till tjänst vid statens elementarläroverk beräkna sig till godo den tid, de vid enskildt läroverk tjenstgjort.

I fråga om sättet för utbetalning af arfvoden åt vikarier för lärare vid de allmänna läroverken under år 1883 har Kongl. Maj:t den 2 Mars nämnda år meddelat vissa bestämmelser.

Under år 1883 hafva föreståndarne för de särskilda profärskurserna för praktisk utbildning af blifvande lärare sammanträdt för öfverläggningar rörande profärsinrättningens vård och utveckling. Profärskurser hafva under nämnda år varit anordnade vid högre latinläroverken å Norrmalm och å Södermalm i Stockholm, högre realläroverket i nämnda stad samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att börja genomgå dylik kurs

under året hafva 50 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Af det anslag å 6,000 kronor, som på Kongl. Maj:ts framställning blifvit för år 1883 af Riksdagen beviljadt till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, har Kongl. Maj:t tilldelat sju sådane lärare understöd för resor i utlandet.

Kongl. Maj:t har under den 27 April 1883 förordnat, att de förberedande åtgärder för tillsättning af befattningar vid de allmänna läroverken i Stockholm, som enligt nådiga brefvet den 29 Januari 1819 ålegat Stockholms stads konsistorium, skola, med iakttagande af vissa föreskrifter, utföras af direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk.

Visingsö
skolegods.

Sedan Kongl. Maj:t den 30 April 1881, med anledning af Riksdagens uti underdånig skrifvelse den 11 Maj 1880 derom gjorda framställning, förordnat, att inspektorsbefattningen vid Visingsö skolegods skulle med utgången af år 1882 indragas och de med densamma förenade göromål, efter deras beskaffenhet, från nämnda tid ombesörjas af Domkapitlet i Vexjö eller Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande, har Kongl. Maj:t under den 19 Januari 1883 meddelat föreskrifter i fråga om förvaltningen af nämnda skolegods fonds medel m. m.

Dimissions-
rätt.

Kongl. Maj:t har dels den 25 Maj 1883 medgifvit Docenten S. Wägners såsom föreståndare för Lunds privata elementarskola förlängning af honom förut förunnad rättighet att vid nämnda läroverk anställa mogenhetsexamen, dels ock den 16 November samma år medgifvit Filosofie doktorn T. Annerstedt samma rättighet såsom föreståndare för realgymnasium i Göteborg.

Teckningsun-
dervisningen.

Professorn E. A. Jacobsson har enligt nådigt uppdrag besökt åtskilliga läroverk för att taga kännedom om teckningsundervisningen samt i afseende derpå meddela de råd och anvisningar, som funnos erforderliga.

Ny läroverks-
byggnad.

Under den 14 September 1883 har Kongl. Maj:t fastställt ritning till ny byggnad för allmänna läroverket i Vexjö.

Pedagogier.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folkskolans ståndpunkt, utgjorde sistlidne hösttermin 372.

Inspektion.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelningen för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1883 inspekterat högre allmänna läroverken i Linköping, Jönköping, Östersund, Sundsvall och Hudiksvall, lägre allmänna läroverken

i Eksjö, Oskarshamn, Söderhamn, Vimmerby och Sala, pedagogierna i Hedemora, Säter, Linde, Nora och Köping, högre lärarinneseminariet jemte den dermed förenade normalskolan för flickor samt högre elementarskolorna för flickor i Hudiksvall och Söderhamn.

Under den 27 April 1883 har Kongl. Maj:t fastställt förändrad lydelse af § 3 i de af Kongl. Maj:t den 15 Juni 1877 utfärdade förnyade stadgar för de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås. Tekniska skolor m. m.

Under läsåret 1882—1883 utgjorde elevernas antal vid tekniska skolan i Stockholm 1,058, deraf 872 manliga och 186 qvinliga. Vid de tekniska elementarskolorna i nyssnämnda fyra städer uppgick elevernas sammanlagda antal samma år till 201. Vid de i samband med dessa tekniska elementarskolor stående tekniska söndags- och aftonskolorna äfvensom vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af tillsammans 1,001 lärjungar.

Kongl. Maj:t har under den 30 Mars 1883 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelge, Upsala, Jönköping, Vexjö, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Lund, Landskrona, Venersborg, Mariestad, Karlstad, Örebro, Lindesberg, Köping, Söderhamn, Hudiksvall, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Luleå.

Genom nådig kungörelse den 29 Juni 1883 har Kongl. Maj:t meddelat de villkor, hvarunder tekniska yrkesskolor må för år 1884 erhålla understöd af de för sådant ändamål anvisade statsmedel.

Genom understöd af anslaget till resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande har Kongl. Maj:t fortfarande beredt förtjente vetenskapsidkare tillfälle dels till forskningsresor, dels till offentliggörande af lärda arbeten. Vetenskapliga resor m. m.

Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vittre författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels förtjente äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet. Understöd åt vittre författare.

Antiqvariska forskningsresor hafva under år 1883 genom Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-akademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket. Antiqvariska forskningsresor.

Kongl. Maj:t har genom nådigt cirkulär den 29 Juni 1883 i öfverensstämmelse med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut förordnat om löneförbättring för år 1884 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärareseminarierna. Folkskolelärareseminarier.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1883 vid rikets sju folkskolelärareseminarier 912 och fem folkskolelärarinneseminarier 552, eller tillsammans 1,464.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin vid dessa läroanstalter 229 manliga och 133 qvinliga elever eller tillsammans 362.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminiarierna af 94 elever, som genomgått första årets lärokurs.

Vid seminariet i Jockmock för lappska småskolelärares och lärarinnors bildande voro höstterminen 1883 intagna 6 elever och vid seminariet i Harparanda för finska småskolelärares och lärarinnors bildande voro samma termin intagna 26 elever; och utexaminerades vid vårterminens slut samma år vid det förra 3 och vid det senare 3 elever.

På hemställan af Domkapitlet i Hernösand har Kongl. Maj:t den 9 Mars 1883 förordnat, att lärokursen vid seminarium i Jockmock skall beräknas för två år, och att nya lärjungar i allmänhet endast hvartannat år skola i detta seminarium intagas.

Vid 14 af landsting underhållna småskolelärare- och lärarinneseminarier hafva under år 1883 tillsammans 370 elever undergått den genom Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878 föreskrifna afgangspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid 4 af enskilde inrättade småskolelärarinneseminarier med tillsammans 126 elever.

Inspektion. Efter erhållet uppdrag har chefen för den inom Ecklesiastikdepartementet bildade afdelning för folkskoleärenden anställt inspektion vid seminarierna i Stockholm, Upsala, Falun, Vexjö, Hernösand och Umeå.

Folk- och småskolor m. m. Kongl. Maj:t har, i öfverensstämmelse med Riksdagens på nådiga framställningar fattade beslut, genom nådig kungörelse den 1 Juni 1883 förordnat om ändring af § 58 och upphäfvande af § 59 i Kongl. stadgan angående folkundervisningen i riket; samt genom nådig kungörelse samma dag förordnat om ändring i vissa delar af städgan angående folkundervisningen i Stockholms stad den 27 September 1861.

Enligt de, jemlikt föreskriften i Kongl. cirkuläret den 24 November 1882, från domkapitlet och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen under år 1882 funnos i rikets 2,353 skoldistrikt 13 högre folkskolor samt

3,201 fasta och	895 flyttande eller tillsammans	4,096 folkskolor,
561 » »	381 » » »	942 mindre folkskolor,
2,493 » »	2,108 » » »	4,601 småskolor,

Summa 6,255 fasta och 3,384 flyttande eller tillsammans 9,639 skolor, eller med inräknande af de högre folkskolorna 9,652.

I de högre folkskolorna undervisade 15 lärare samt i				
folkskolorna	3,984	lärare och	953	lärarinnor, tillsammans 4,937,
mindre folkskolorna	280	» »	668	» » 948,
småskolorna	579	» »	4,367	» » 4,946,

Summa 4,843 lärare och 5,988 lärarinnor, tillsammans 10,831, eller med inräknande af de högre folkskolornas lärare 10,846 förutom 260 lärare, hvaraf 7 vid de högre folkskolorna, och 277 lärarinnor eller tillsammans 537, som särskildt undervisat i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde 699,973, hvaraf 355,660 gossar och 344,313 flickor. Bland dessa hade	
under året undervisats	659,815,
» » ej åtnjutit undervisning	30,748,
hvarjemte uppgifter saknas om	9,410,
	Summa 699,973.

Bland de under året undervisade barn af 7—14 års ålder undervisades i	
sina egna distrikts fasta folkskolor	260,394,
» » » flyttande folkskolor	77,735,
» » » fasta mindre folkskolor	23,689,
» » » flyttande mindre folkskolor	20,801,
» » » fasta småskolor	90,327,
» » » flyttande småskolor	105,362,
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom deras egna	
distrikt	8,776, 587,084,
högre folkskolor	253,
allmänna läroverk och specialskolor	11,500,
enskilda skolor	19,145,
hemmen	41,833.
	Summa 659,815.

Bland de barn af 7—14 års ålder, som under året ej åtnjutit undervisning, uteblefvo	
efter inhemtande af de i § 48 af folkskolestadgan föreskrifna insigter	5,551,
» godkänd afgangspröfning jemlikt § 47 af folkskolestadgan	10,560,
till följd af sjukdom eller naturfel	3,227,
af annan anledning	11,410,
	Summa 30,748.

Med inräknande af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 322 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 643,844.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1882 enligt ofvannämnda insända uppgifter:

	Kronor.
till lärares och lärarinnors aflöning	6,742,819 ⁸¹ ,
» skollokalerna och inventarier	1,480,827 ¹³ ,
» undervisningsmateriel	224,285 ⁴³ ,
» öfriga behof	1,308,284 ³⁸ ,
Summa	9,756,216 ⁷⁵ .

Lönertilskott. Lönertilskott af allmänna medel hafva under år 1882 utgått med 2,641,323 kronor 93 öre för aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolor, mindre folkskolor och småskolor.

Understöd till högre folkskolor har för år 1882 utgått med tillsammans 15,400 kronor.

Kongl. Maj:t har genom nådig kungörelse den 29 Juni 1883 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut förordnat om ytterligare lönertilskott för 1884 åt lärare och lärarinnor vid folkskolor.

Fortsättnings- skolor. Slöjdskolor. På derom gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1883 beviljat understöd åt 567 fortsättningsskolor samt åt 463 skolor, i hvilka meddelas undervisning i slöjd för gossar.

Kongl. Maj:t har genom nådig kungörelse den 26 Oktober 1883 meddelat förändrade föreskrifter rörande pröfning af skolrådets ansökningar om understöd för undervisning i slöjd.

Lappmarks ecklesiastikverk. Af de till Lappmarks ecklesiastikverk anslagna medel hafva under sistlidna år aflönats 4 skolmästare och 10 kateketer, samt dels 58 lappska barn njutit underhåll och beklädnad, dels bidrag lemnats till underhåll af lappska barn, hvarjemte för lappskolan i Arjeplog bekostats reparation af skolhuset samt nya skolmöbler blifvit inköpta.

Folkundervisningen bland finnar i rikets nordligare trakter. Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar hafva för år 1883 beviljats understöd till höjande af lärares löner till och öfver minimum, hvarjemte särskildt understöd lemnats till Korpilom-bolo och Karesuando skoldistrikt.

Undervisningsmateriel. I ändamål att till nedsatt pris från och med innevarande år hållas folkskolorna till handa hafva jemte förut anmäld undervisningsmateriel följande läromedel blifvit anordnade, nemligen väggharta öfver bibelns länder, taflor ur svenska historien och väggharta öfver Norden samt öfver Skåne.

Åt finska skolor hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnadsfritt utdelats, dels till nedsatt pris hållits till handa.

Enligt direktionens för folkskolelärnarnes pensionsinrättning för år 1882 afgifna berättelse var vid årets slut delaktighet i pensionsinrättningen beviljad för 4,473 folkskolelärare-tjenster och 18 tjenester vid seminariernas öfningsskolor. Antalet gällande pensionsbref utgjorde vid samma tid 714 med ett årligt pensionsbelopp af tillsammans 284,000 kronor 94 öre. Inrättningens kapitalbehållning utgjorde vid sista afslutningen 3,683,860 kronor 57 öre.

Folkskole-
lärnarnes pen-
sionsinrätt-
ning.

Till delaktighet i folkskolelärnarnes enke- och pupillkassa voro vid 1882 års slut anmälda 2,915 i tjenst varande lärare, 28 i tjenst varande lärarinnor och 9 tjenester vid seminariernas öfningsskolor, hvarjemte afgifter erlades för 121 lediga tjenester. Antalet gällande pensionsbref utgjorde vid samma tid 157 och det utgående pensionsbeloppet uppgick till 21,376 kronor 84 öre. Kassans kapitalbehållning utgjorde vid sista afslutningen 854,513 kronor 47 öre.

Folkskole-
lärnarnes enke-
och pupill-
kassa.

Af det under vissa vilkor beviljade förslagsanslag till folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1883 anvisat understöd åt 23 dylika skolor med tillsammans 53,900 kronor. Enligt de af dessa skolors styrelser afgifna berättelser hafva vid samtliga skolorna under sistlidna läsåår undervisats 681 manliga och 152 qvinliga eller tillsammans 833 elever.

Folkhögsko-
lor.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1883 anvisat 12,880 kronor.

Kongl. Maj:t har genom nådigt cirkulär den 29 Juni 1883 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut förordnat om understöd för år 1884 åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor.

Vid allmänna institutet för döfstumma å Manilla voro under höstterminen 1883 intagna 134 elever, af hvilka 95 voro frielever, 27 betalade hel och 12 nedsatt afgift. Vid institutets seminarium för döfstumme lärares bildande voro under samma termin intagna 4 manliga och 2 qvinliga, tillsammans 6 elever.

Läroanstalter
för döfstumma
och blinda.

Vid institutet för blinda, som under år 1883 fortfarande varit inrymdt i förhyrd lokal i Hedvig Eleonoræ församling i Stockholm voro under höstterminen samma år intagna 60 elever, af hvilka 37 voro frielever, 14 betalade hel och 9 nedsatt afgift.

Sedan Riksdagen på nådig framställning för år 1884 beviljat ett extra anslag af 1,200 kronor till understöd åt blindlärareelever, har Kongl. Maj:t efter direktionens för institutet för blinda hörande genom beslut den 5 Oktober 1883 förordnat, att detta anslag skall ställas till bemälda direktions disposition att för det dermed afsedda ändamålet användas.

Äfvenledes har Kongl. Maj:t, efter det Riksdagen på nådig framställning för år 1884 beviljat anslag af tillsammans 18,000 kronor till en blind-

skola och en handtverkskola för blindade, den 29 Juni 1883 beslutit, att under nämnda år skall upprättas en blindskola i Vexjö och en handtverksskola för blindade i Kristinehamn, samt den 17 Juli nämnda år för hvardera skolan förordnat en särskild styrelse.

Af de till understöd och uppmuntran åt mindre uppfostringsanstalter för döfstumma och blindade barn beviljade medel hafva för innevarande år bidrag lemnats till 13 dylika anstalter med tillsammans 37,900 kronor. Antalet elever vid dessa anstalter utgör tillsammans 418.

Vid läroanstalterna för öfveråriga döfstumma voro under sistlidna hösttermin intagna tillsammans 178 elever, nemligen vid läroanstalten i Vadstena 59, i Skara 60 och i Bollnäs församling af erkestiftet 59.

Fattigvården. På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssambällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnats behöfvande personer från det andra riket, har under år 1883 likvid för år 1881 emellan de begge statskassorna egt rum.

Af anslaget till den fattigvård, som bör af staten bekostas, hafva den 9 Februari 1883 särskilda belopp hufvudsakligen för år 1882 blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län för att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.

Kongl. Maj:t har den 1 Juni 1883 låtit utfärda förordning om ändrad lydelse af 33 § i förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871.

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn. Under år 1883 har Kongl. Maj:t tilldelat understöd åt sex uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn äfvensom Kongl. Maj:t låtit under samma år inspektera dessa anstalter.

Nådig kungörelse angående villkoren för erhållande af statsunderstöd utaf 1884 års anslag för dylika uppfostringsanstalter har Kongl. Maj:t under den 29 Juni 1883 låtit utfärda.

Drottninghuset. Kongl. Maj:t har under den 11 Maj 1883 för Ulricæ Eleonoræ hospital eller Drottninghuset fastställt så väl förnyadt reglemente som ock förändrad underhålls-, aflönings- och utgiftsstat.

Hospitalsväsendet m. m. Under den 2 November 1883 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig stadga angående sinnessjuke.

Å Upsala nya hospitalsbyggnad hafva arbetena så långt framskridit, att afdelningarne I, II, IV och V vid 1883 års slut voro färdiga för sjukas emottagning. Afdelningarne III och VI voro ännu under byggnad. De å hela

hospitalet tillgänglige sjukplatserna uppgingo vid årets slut till 280, hvaraf 150 för män och 130 för kvinnor.

Köpebref å egendomen Marieberg invid Kristinehamn, afsedd för uppförande af ett nytt hospital, har af föregående egaren blifvit den 14 Mars 1883 utfärdadt, och har Medicinalstyrelsen med Kongl. Maj:ts tillstånd under byggnadstiden och intill den 14 Mars 1886 utarrenderat den nämnde fastighet tillhörande jord.

Till hospitalsanläggningen vid Kristinehamn har Kongl. Maj:t den 9 November 1883 fastställt ritning.

Kongl. Maj:t har under den 26 Januari 1883 låtit utfärda nådig kungörelse angående ändring i Kongl. förordningen den 7 Januari 1876 om vård och försäljning af arsenik samt andra giftiga ämnen och varor.

Ändring i kungörelsen om vård och försäljning af arsenik m. m.

Under den 1 Juni 1883 har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse om ändring i kungörelsen angående kurhusafgiftens upphörande och införande af en allmän sjukvårdsafgift den 26 Augusti 1873.

Ändring i kungörelsen om kurhusafgiftens upphörande m. m.

Kongl. Maj:t har under år 1883 medgifvit tjänstårsberäkning, lika med den civile läkare i statens tjänst åtnjuta, under den 2 Februari åt en andre stadsläkare i Kristinehamn, under den 9 Mars åt en distriktsläkare i Stockholm, utöfver de förut varande tolf, under den 20 April åt en andre stadsläkare i Helsingborg samt under den 19 Oktober åt en i Båstads köping stationerad distriktsläkare.

Medicinalväsendet.

Vid 1882 års slut uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,318.

Under loppet af nämnda år hafva 106 elever blifvit vid rikets tre läroanstalter för barnmorskor examinerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket. Bland dem hafva utgått från Stockholms läroanstalt 59, från Göteborgs 25 och från Lunds läroanstalt 22. Af sålunda examinerade barnmorskor hafva i Stockholm 55 och i Göteborg 21, hvilka ådagalagt goda insigter jemte färdighet i den egentliga barnmorskekonsten äfvensom gjort sig kända för pålitlighet och hedrande uppförande, ytterligare erhållit undervisning i instrumental förlossningskonst och, sedan de vid anställt förhör befunnits ega nöjaktig skicklighet i densamma, förklarats berättigade att under vissa villkor utöfva jemväl denna del af förlossningskonsten.

Antalet af dem, som under år 1882 med framgång vaccinerats i riket, utgjorde 107,549. För nitisk utöfning af skyddskoppymningen hafva, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 21 December 1883, 153 vaccinatorer erhållit belöning. Af desse hafva 12 bekommit medaljer i silfver att å bröstet bäras, 52 vaccinationsbestick och de öfrige penningar.

Veterinär-
undervisnin-
gen.

Veterinärinstitutet i Stockholm hade vid 1882 års början 66 elever. Under året utexaminerades 2 och afgingo 5 utan examen, så att vid årets slut funnos kvar 59 elever. I hofbeslagskonsten erhöilo 13 civile och 8 militäre lärlingar undervisning. Af dessa aflade under året alla civile och 6 militäre lärlingar hofslagareexamen.

Vid veterinärinrättningen i Skara funnos vid början af år 1882 22 elever och under året antogos 12, af hvilka en utexaminerats såsom privatveterinär och en affidit, så att vid årets slut funnos 32 veterinärelever. Af by- och sockensmeder hafva 20 erhållit undervisning i hofbeslagskonsten.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 17 Januari 1884.

O S C A R.

NILS VON STEYERN.